

**ПРАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ІМЕНІ КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО**

Кафедра цивільно-правових дисциплін та міжнародного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри цивільно-правових
дисциплін та міжнародного права

 Микола ЗУБРИЦЬКИЙ
"26" 08 2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА»

Галузь знань: 08 Право

Спеціальність: 081 Право

Освітній рівень: другий (магістерський) рівень

Освітня програма «Право

Київ 2025

Робоча програма з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародного права» для здобувачів вищої освіти освітньої програми «Право» спеціальності 081 Право

Розробник:

Меджбель Валентина Іванівна - доцент кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права, кандидат юридичних наук.

(підпис)

Валентина МЕДЖБЕЛЬ

Робочу програму погоджено:

Гарант освітньої програми «Право»

(підпис)

Володимир ЗАРОСИЛО

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права

Протокол № 1 від «26» серпня 2025 року

Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права

(підпис)

Микола ЗУБРИЦЬКИЙ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	очна (денна)	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	4/120	4/120
Курс	1	1
Семестр	1	
Кількість змістових модулів	4	4
Обсяг кредитів із розподілом за семестрами	4	4
Обсяг годин, у тому числі:		
- Аудиторні	40	20
- Лекційні	24	12
- Семінарські / Практичні	16	8
- Лабораторні	-	-
Самостійна робота, год	80	100
Форма семестрового контролю	іспит	

Мета й завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни: є засвоєння студентами теоретичних знань у сфері міжнародного права та набуття практичних навичок для вирішення конкретних юридичних ситуацій, а саме: ознайомлення студентів з особливостями та історією міжнародного права та міжнародних відносин, навчання студентів застосовувати теоретичні правничі знання з міжнародного права на практиці.

Завдання навчальної дисципліни:

- поглиблене вивчення навчальної дисципліни, наукових поглядів, нормативно-правових актів, практики застосування останніх щодо регулювання міжнародних публічно-правових відносин;

- з'ясування проблемних питань діяльності міжнародних універсальних та регіональних органів, що беруть участь у врегулюванні міжнародних публічно-правових відносин;
- виявлення переваг і недоліків пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства відповідно до міжнародних стандартів;
- формування власної думки щодо актуальних проблемних питань міжнародного публічного права.

Компетентності та результати навчання за освітньою програмою

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування таких *загальних та спеціальних (предметних, фахових) компетентностей*:

ЗК4. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

Забезпечено темами: 2. Актуальні проблеми міжнародної правосуб'єктності, яка дозволяє застосовувати знання про суб'єктів міжнародного публічного права у нових та кризових ситуаціях; 5. Актуальні проблеми мирного вирішення міжнародних спорів, розвиває навички осмислення способів мирного врегулювання міжнародних спорів за нових фактичних обставин; 7. Міжнародно-правовий статус населення: актуальні проблеми правового статусу громадян, осіб без громадянства, осіб з подвійним громадянством дозволяє адаптувати правову оцінку до нових міграційних викликів; 9. Актуальні проблеми міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права забезпечують готовність діяти в умовах збройних конфліктів, гуманітарних криз та транснаціональних загроз; 11. Актуальні проблеми права міжнародної безпеки формує здатність оцінювати відповідальність суб'єктів у складних та нових міжнародно-правових умовах та новітніх загроз міжнародній безпеці.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово.

Забезпечено темами: 1, 3, 4, 8, 12, зміст яких дозволяє опанувати базову міжнародно-правову термінологію іноземною мовою, формує здатність працювати з міжнародними договорами, конвенціями, деклараціями іноземною мовою, формує фаховий лексикон для усного та письмового спілкування, надає практику підготовки письмових аналітичних матеріалів іноземною мовою та усних обговорень, надає підготовку до обговорення правових позицій та підготовка фахових висновків іноземною мовою.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Забезпечено темами: 3, 4, 4, 6, 9, 10, зміст яких формує вміння перекладати спеціалізовані терміни своєї галузі на зрозумілу для інших мову, здатність вести професійний діалог з представниками інших видів міжнародної діяльності, формує навички налагодження діалогу як з експертами, так і з керівництвом чи зовнішніми консультантами, формує вміння використання навичок спілкування для спільного вирішення комплексних завдань.

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Забезпечено темами: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 зміст яких формує базове розуміння міжнародного правового середовища та механізмів взаємодії держав у сфері забезпечення міжнародного миру та безпеки, забезпечує орієнтацію в об'ємі прав та обов'язків суб'єктів міжнародного права, розкриває специфіку міжнародно-правового регулювання у сфері міжнародно-правового визнання, правонаступництва, міжнародно-правового режиму територій, сприяє усвідомленню універсальних стандартів і цінностей міжнародної спільноти, дозволяє комплексно аналізувати міжнародно-правові норми щодо мирного вирішення міжнародних спорів, формує здатність узгоджувати національні та міжнародні правові підходи та забезпечує навички правової кваліфікації діянь у міжнародному вимірі, забезпечує навички правової кваліфікації статусу громадян, осіб без громадянства, осіб з подвійним громадянством в міжнародному публічному праві, сприяє розумінню поняття біженець, умови набуття статусу біженців та осіб, які шукають тимчасовий притулок, розширює уявлення про співвідношення міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права, забезпечує розуміння міжнародних гуманітарних стандартів, формує знання про правову систему Європейського Союзу, як наднаціональну правову систему, забезпечує розуміння стандартів міжнародної безпеки та загрози, формує усвідомлення відповідальності за найтяжчі міжнародні злочини, формує розуміння механізмів міжнародно-правової відповідальності.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Забезпечено темами: 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 зміст яких формує здатність прийняття рішень, що ґрунтуються на принципах справедливості, чесності, доброчесності та поваги до людської гідності, здатність враховувати впливу власних дій на суспільство та оточуючі обставини, відповідність дій нормам

наднаціональної правової системи або етичним кодексам, забезпечувати визнання прав, різноманітності, мультикультурності та індивідуальних особливостей інших суб'єктів міжнародного права.

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

Забезпечено темами: 1, 2, 7, зміст яких формує базове розуміння принципу верховенства права як панування права над законом, рівність, передбачуваність, справедливість, захист прав людини (ЄСПЛ), передбачені для розв'язання складних юридичних задач, особливо в умовах прогалин у законодавстві чи правової невизначеності. Розкриває сучасні проблеми міжнародного публічного права як навчальної дисципліни, наводить сучасну періодизацію розвитку міжнародного публічного права, визначає суб'єктний склад міжнародного публічного права та створює підґрунтя для проведення аналізу щодо визнання нових похідних суб'єктів міжнародного права, дозволяє застосовувати принцип верховенства права щодо актуальних проблем надання чи обмеження правового статусу громадян, осіб без громадянства, осіб з подвійним громадянством.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

Забезпечено темами: 3, 4, 6, 10, 11 зміст яких формує здатність розкривати взаємодію міжнародного (у т.ч. європейського) права з національним законодавством, імплементацію міжнародних стандартів та механізми відповідальності. Розкриває поняття міжнародно-правового визнання та правонаступництва в міжнародному праві та взаємодію останніх з правом Європейського Союзу у порівнянні з системою національного права, створює підґрунтя для проведення відповідного детального аналізу зовнішніх зносин універсальних міжнародних організацій та Європейського Союзу. Безпосередньо формує уявлення про вплив права Європейського Союзу на інститут міжнародно-правової відповідальності, розглядає взаємодію міжнародної, внутрішньодержавної та наднаціональної (ЄС) правових систем. Пропонує аналіз безпекових питань, як виключної компетенції Європейського Союзу

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського

суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

Забезпечено темами: 3, 5, 7, 8 зміст яких формує розуміння місця Конвенції та практики ЄСПЛ у системі міжнародного права та їх впливу інститути міжнародного права, зокрема на міжнародно-правовий режим території, формує знання про Конвенцію та рішення ЄСПЛ як прецедентні приклади мирного вирішення міжнародних спорів, забезпечує засвоєння принципів прав людини, верховенства права, поваги до прав і свобод, що лежать в основі Конвенції, дозволяє оцінити механізми імплементації стандартів Конвенції та практики ЄСПЛ у правову систему України.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

Забезпечено темами: 1, 2, 9, 10, 12 зміст яких формує здатність формує базове розуміння місця міжнародного права та його співвідношення з національним правом України, дає знання про суб'єктів міжнародного права, які безпосередньо впливають на формування національної правової системи та імплементацію міжнародних нормативно-правових актів, забезпечує розуміння імперативних принципів, обов'язкових і актуальних сьогодні для України, безпосередньо розкриває механізми імплементації міжнародних норм права ЄС у національне право України, дозволяє спів віднести міжнародні та національні підходи до криміналізації діянь та протидії злочинності.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

Забезпечено темами: 3, 6, 7, 8, 9, зміст яких формує здатність використання методів та знань не лише з юриспруденції, а й з інших галузей (психології, соціології, економіки, географії, тощо) для комплексного аналізу інститутів міжнародного права, формує безпосереднє використовувати поєднання під час вирішення правових спорів, зокрема в медіації та інших альтернативних способах розгляду справ, формує здатність критично оцінювати правові процеси з урахуванням соціального, політичного та культурного контексту.

СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Забезпечено темами: 7, 8, 10, 11, 12 зміст яких формує здатність дотримання правил адвокатської етики, чесності та добросовісності при взаємодії з населенням, надає можливість забезпечення нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації (наприклад, згідно із Законом України «Про захист персональних даних»), дозволяє аналізувати правові ситуації та допомагає при розробці ефективних способів захисту прав.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі вищої освіти мають досягти таких *результатів навчання*:

РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

Забезпечується такими елементами змісту дисципліни:

тема 2 – актуальні проблеми міжнародної правосуб'єктності;

тема 5 – актуальні проблеми мирного вирішення міжнародних спорів;

тема 6 – актуальні проблеми міжнародно-правової відповідальності.

Санкції в міжнародному праві;

що формують здатність здобувача освіти:

- розуміти права та обов'язки суб'єктів міжнародного публічного права, що сприяє розумінню свободи, гідності, верховенства права та демократії. Вказане розуміння дає можливість визначити «вектор» розвитку суспільства (тема 2);

- сприяти розумінню справедливості примирному вирішенні міжнародних спорів через реалізацію принципів рівності перед законом, змагальності та неупередженості суду (тема 5);

- розуміти питання міжнародно-правової відповідальності, відповідності духу права та букві закону в процедурі санкційності (тема 6);

Зміст теми 2 забезпечує *знання* сутності міжнародної правосуб'єктності, її ознак та складу; *уміння* аналізувати права, обов'язки та особливості первісних та похідних суб'єктів міжнародного права; *навички* ідентифікації функцій суб'єктів міжнародного права та їх ролі у створенні міжнародного правопорядку.

Зміст теми 5 забезпечує *знання* елементів інституту мирного вирішення міжнародних спорів; *уміння* оцінювати відповідальність суб'єктів міжнародного права перед пріоритетом мирного вирішення міжнародних спорів; *навички* виявлення загроз щодо застосування заборонених заходів щодо вирішення міжнародних спорів.

Зміст теми 6 забезпечує знання інституту міжнародно-правової відповідальності та санкцій в міжнародному праві; уміння аналізувати взаємозв'язок відповідальності з санкціями, які були чи можуть бути застосовані; навички системного аналізу правової природи санкцій в міжнародному праві.

РН 5. Вільно спілкуватися іноземною мовою професійного спрямування (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово.

Забезпечується такими елементами змісту дисципліни:

тема 1 – сучасні проблеми міжнародного публічного права як навчальної дисципліни. сучасні проблеми періодизації становлення та розвитку міжнародного публічного права;

тема 3 – актуальні проблеми інститутів міжнародно-правового визнання та правонаступництва. Міжнародно-правовий режим територій;

тема 4 - сучасні проблеми права міжнародних організацій. Право зовнішніх зносин;

тема 6 - актуальні проблеми міжнародно-правової відповідальності. Санкції в міжнародному праві;

тема 8 - сучасні проблеми міжнародно-правового статусу біженців та осіб, що шукають тимчасового захисту;

тема 9 - актуальні проблеми міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права;

тема 12 - актуальні проблеми міжнародно-правової протидії злочинності, що формують здатність здобувача освіти:

- формувати базовий фаховий словник міжнародного права іноземною мовою (тема 1);

- дає навички роботи з міжнародними договорами, статутами, резолюціями іноземними мовами (тема 3);

- опрацьовувати усталені правові формулювання і принципи у міжнародному дискурсі (тема 4);

- розвивати навички порівняльного правового аналізу іноземною мовою (тема 6);

- використовувати спеціальну міжнародно-правову термінологію у сфері захисту прав біженців та осіб, що шукають тимчасового захисту у письмовій та усній формі (тема 8);

- вміти аргументувати правові позиції іноземною мовою (тема 9);

- практикувати усне професійне мовлення (доповіді, дискусії, аналіз рішень) (тема 12).

Зміст зазначених тем забезпечує знання сучасних проблем міжнародного публічного права як навчальної дисципліни, періодизації становлення та розвитку міжнародного публічного права; уміння здійснювати критичний аналіз нормативних і доктринальних джерел; навички роботи з міжнародними договорами, статутами, резолюціями іноземними мовами, опрацьовувати усталені правові формулювання і принципи у міжнародному дискурсі, навички порівняльного правового аналізу іноземною мовою.

РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

Забезпечується такими елементами змісту дисципліни:

тема 5 – актуальні проблеми мирного вирішення міжнародних спорів;

тема 6 - актуальні проблеми міжнародно-правової відповідальності.

Санкції в міжнародному праві;

тема 8 - сучасні проблеми міжнародно-правового статусу біженців та осіб, що шукають тимчасового захисту;

тема 12 - актуальні проблеми міжнародно-правової протидії злочинності,

що формують здатність здобувача освіти:

- вміння визначити, яких знань чи навичок не вистачає для вирішення конкретної проблеми мирного вирішення міжнародних спорів (тема 5);

- самостійно шукати рішення, коли це можливо, або вчасно сигналізувати про необхідність підтримки щодо пошуку відповідних санкцій за порушення міжнародно-правових зобов'язань (тема 6);

- виконувати отримані рекомендації та аналізувати результати, що забезпечує вирішення проблем з отриманням статусу біженця та шукача притулку (тема 8);

- чітко та зрозуміло пояснити складність ситуації щодо міжнародно-правової протидії злочинності (тема 12).

Зміст зазначених тем забезпечує знання сучасних проблем міжнародно-правового статусу біженців та осіб, що шукають тимчасового захисту; уміння здійснювати критичний аналіз нормативних і доктринальних джерел; навички самостійно шукати рішення, коли це можливо, або вчасно сигналізувати про необхідність підтримки щодо пошуку відповідних санкцій за порушення міжнародно-правових зобов'язань тощо.

РН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

Забезпечується такими елементами змісту дисципліни:

тема 1 – сучасні проблеми міжнародного публічного права як навчальної дисципліни. Сучасні проблеми періодизації становлення та розвитку міжнародного публічного права;

тема 2 - актуальні проблеми міжнародної правосуб'єктності;

тема 3 - актуальні проблеми інститутів міжнародно-правового визнання та правонаступництва. Міжнародно-правовий режим територій;

тема 4 - сучасні проблеми права міжнародних організацій. Право зовнішніх зносин;

тема 7 - міжнародно-правовий статус населення: актуальні проблеми правового статусу громадян, осіб без громадянства, осіб з подвійним громадянством;

тема 9 - актуальні проблеми міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права;

тема 12 - актуальні проблеми міжнародно-правової протидії злочинності,
що формують здатність здобувача освіти:

- формувати розуміння природи міжнародного права та його співвідношення з національним правом України (тема 1);

- аналізувати імплементацію міжнародно-правових норм у правову систему України (тема 2);

- розкривати доктринальні підходи та методологічні засади взаємодії інститутів міжнародного права з національним законодавством (тема 3);

- забезпечувати усвідомлення фундаментальних цінностей і принципів функціонування системи міжнародних організацій та права зовнішніх зносин, що впливають на правову систему України (тема 4);

- оцінювати місце та роль міжнародно-правових норм щодо міжнародно-правового статусу населення у національній правовій системі (тема 7);

- формувати розуміння сучасних правових доктрин міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права та їх відображення в національному праві (тема 9);

- сприяти аналізу міжнародних механізмів правосуддя та їх значення для правової системи України (тема 12).

Зміст зазначених тем забезпечує *знання* сучасних проблем центральних галузей та інститутів міжнародного права; *уміння* логічно та аргументовано викладати результати дослідження, інтерпретувати судові рішення, обґрунтовувати правову позицію; *навички* юридичного письма та аргументації, публічної правової комунікації та академічної презентації, в тому числі іноземною мовою.

РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

Забезпечується такими елементами змісту дисципліни:

тема 1 – сучасні проблеми міжнародного публічного права як навчальної дисципліни. Сучасні проблеми періодизації становлення та розвитку міжнародного публічного права;

тема 7 - міжнародно-правовий статус населення: актуальні проблеми правового статусу громадян, осіб без громадянства, осіб з подвійним громадянством;

тема 9 - актуальні проблеми міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права;

тема 12 - актуальні проблеми міжнародно-правової протидії злочинності, що формують здатність здобувача освіти:

- розуміти та практично використовувати наукові здобутки для підвищення ефективності правової системи (тема 1);

- розробляти нові нормативно-правові акти на основі порівняльного аналізу, моніторингу ефективності чинних норм та врахування європейських стандартів (тема 7);

- використовувати передові методики тлумачення закону, судової практики та методів врегулювання спорів у сфері міжнародного захисту прав людини та міжнародного гуманітарного права (тема 9);

- впроваджувати новітні методики, тактики розслідування, сучасних технологій у діяльності правоохоронних органів та судової системи (тема 12).

Зміст зазначених тем забезпечує *знання* альтернативних доктрин і моделей правових систем; *уміння* обґрунтовувати та захищати власну правову позицію; *навички* участі в правових дискусіях, опонування та контраргументації.

РН 12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

Забезпечується такими елементами змісту дисципліни:

тема 2 – актуальні проблеми міжнародної правосуб'єктності;

тема 3 - актуальні проблеми інститутів міжнародно-правового визнання та правонаступництва. Міжнародно-правовий режим територій;

тема 5 - актуальні проблеми мирного вирішення міжнародних спорів;

тема 6 - актуальні проблеми міжнародно-правової відповідальності.

Санкції в міжнародному праві;

тема 11 - актуальні проблеми права міжнародної безпеки,

що формують здатність здобувача освіти:

- здійснювати порівняння міжнародних договорів, актів Ради Європи, права ЄС та національного законодавства України щодо міжнародної правосуб'єктності (тема 2);

- формує навички зіставлення інститутів міжнародного публічного права з подібними інститутами національного права та європейських правових систем (тема 3);

- проводити аналіз ієрархії та структури норм у міжнародному, європейському та національному праві (тема 5);

- проводити порівняння моделей відповідальності в міжнародному праві, праві ЄС і кримінальному праві України (тема 6);

- зіставлення міжнародних і європейських механізмів безпекової політики з системою національної безпеки (тема 11).

Зміст зазначених тем забезпечує *знання* актуальних проблем права міжнародної безпеки; *уміння* розробляти альтернативні правові рішення; *навички* проблемно-орієнтованого правового мислення.

РН 18. Демонструвати знання та розуміння механізму подолання правових колізій в правозастосовній практиці.

Забезпечується такими елементами змісту дисципліни:

тема 1 - сучасні проблеми міжнародного публічного права як навчальної дисципліни. Сучасні проблеми періодизації становлення та розвитку міжнародного публічного права;

тема 3 - актуальні проблеми інститутів міжнародно-правового визнання та правонаступництва. Міжнародно-правовий режим територій;

тема 5 - актуальні проблеми мирного вирішення міжнародних спорів;

тема 10 – актуальні проблеми права Європейського Союзу;

тема 12 - актуальні проблеми міжнародно-правової протидії злочинності,
що формують здатність здобувача освіти:

- мати уявлення про ієрархію норм та співвідношення правових систем, що є базою для подолання колізій (тема 1);

- критично оцінювати розуміння колізій між міжнародними договорами, звичаєвими нормами та національним правом (тема 3);

- розмежовувати загальні та спеціальні норми при вирішенні міжнародних спорів (тема 5);

- розуміти колізії між міжнародними, наднаціональними та внутрішньодержавними нормами (тема 10);

- практичні механізми подолання колізій у сфері міжнародно-правової протидії злочинності (тема 12).

Зміст зазначених тем забезпечує знання про ієрархію норм та співвідношення правових систем, що є базою для подолання колізій; уміння відрізнити офіційні та неофіційні джерела; навички фактчекінгу та юридичної верифікації.

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1 : «Актуальні проблеми теорії міжнародного права»

Основні положення Теми 1: Сучасні проблеми міжнародного публічного права як навчальної дисципліни. Сучасні проблеми періодизації становлення та розвитку міжнародного публічного права.

Визначено: предмет міжнародного права тобто міжнародні публічні відносини політичного, економічного, гуманітарного, правового та іншого характеру та об'єкт міжнародного права який визначається як поведінка суб'єктів міжнародного права у сфері міжнародних відносин (дії та бездіяльність). Визначено систему міжнародного права яка включає міжнародне договірне право; міжнародне гуманітарне право; міжнародне право прав людини; міжнародне кримінальне право; міжнародне морське, повітряне, космічне право; міжнародне екологічне право. Сформульовано функції міжнародного права, які включають такі як: регулятивна, координаційна, охоронна, стабілізаційна, інтеграційна, гуманістична. Сформульовано поняття основних принципів міжнародного права. Визначено характерні особливості

міжнародного права. Вивчено історію розвитку та становлення сучасного міжнародного права. Проведено періодизацію міжнародного права, а саме видалено наступні періоди розвитку та становлення міжнародного публічного права: міжнародне право від найдавніших часів до Вестфальського конгресу (1648 р.), міжнародне право від Вестфальського конгресу до Великої французької революції (межа XVIII-IX століття), міжнародне право від епохи Великої французької революції до створення Версальської системи (1919-1939 рр.), міжнародне право від створення Версальської системи до наших днів (сучасна епоха): Версальська система 1919-1939 рр., міжнародне право періоду протистояння тоталітаризму та демократії (1945-кінець 80-х рр.), міжнародне право часів переходу до поліцентризму (1990-2000 рр.), міжнародне право глобалізації та інтеграції (2000 р. до наших днів).

Основні положення Теми 2: Актуальні проблеми міжнародної правосуб'єктності.

Міжнародна правосуб'єктність — це здатність утворень (держав, організацій) бути учасниками міжнародних правовідносин, володіти правами та обов'язками за міжнародним правом, укладати договори та нести відповідальність. Основні суб'єкти: держави (універсальні) та міжнародні міждержавні організації (функціональні), а також нації, що борються за незалежність.

Суб'єкти міжнародного права — це учасники міжнародних відносин, що мають правосуб'єктність, володіють правами та обов'язками за міжнародним правом і здатні їх реалізовувати. Основними суб'єктами є суверенні держави, а також міжнародні міждержавні організації (ООН, ЄС), народи, що борються за незалежність, та специфічні утворення, наприклад, Святий Престол.

Проаналізовано та вивчено первісні та похідні суб'єкти міжнародного права.

Основні положення Теми 3: Актуальні проблеми інститутів міжнародно-правового визнання та правонаступництва. Міжнародно-правовий режим територій.

Під *визнанням* у міжнародному праві розуміють односторонній, добровільний акт держави, в якому вона прямо чи опосередковано заявляє про виникнення нового суб'єкта міжнародного права і має намір підтримувати з ним офіційні відносини. Визнання як правовий інститут містить головним

чином звичаєво-правові. норми, а окремі аспекти визнання регламентуються міжнародними договорами зацікавлених держав і резолюціями міжнародних організацій. Інститут визнання досі не кодифіковано, хоча деякі кроки в цьому напрямку робилися. У 1949 р. Комісія міжнародного права ООН включила питання про визнання держав та урядів у список таких, що підлягають першочерговій кодифікації, однак ця проблема так і не була вирішена. Проаналізовано та вивчено міжнародно-правові форми та види визнання.

Під *правонаступництвом* як правовою категорією розуміють перехід прав та обов'язків одного суб'єкта до іншого у встановлених правом випадках і відповідно до правових приписів. Із погляду міжнародного права, *правонаступництво держав* – це перехід прав та обов'язків однієї держави до іншої в результаті настання певних подій. Інакше кажучи, правонаступництво держав виникає в тому разі, якщо відбувається остаточна і безповоротна заміна суверенітету однієї держави над тією або іншою територією суверенітетом іншої держави, тобто міжнародне право пов'язує правонаступництво лише зі зміною території. Але не лише держава, а й об'єднання держав, що володіє міжнародною правосуб'єктністю, може набути або втратити будь-яку територію. Особливого значення проблема правонаступництва набуває у разі виникнення нових незалежних держав у результаті: 1) національно-визвольної боротьби; 2) повного роз'єднання існуючої держави; 3) відокремлення частини держави; 4) злиття існуючих держав тощо. Отже, виділено такі підстави правонаступництва: 1) у разі об'єднання існуючих держав; 2) у разі поділу держав; 3) у разі відокремлення частини держави; 4) у разі переходу частини території держави до іншої держави; 5) у разі повного зникнення (ліквідації) однієї держави як суб'єкта міжнародного права й виникнення на її місці інших держав; наприклад, у 1949 р. виникли Федеративна Республіка Німеччини (ФРН) і Німецька Демократична Республіка (НДР) замість Німеччини, а у 1991 р. під час розпаду СРСР виникли нові незалежні держави, у тому числі Україна.

Термін *«територія»* використовується в міжнародному праві для позначення земного, а також позаземного простору, відмежованого від інших просторів певними межами, і такого, що має визначений юридичний статус (наприклад, статус державної території) й відповідний правовий режим. Вивчено питання про поняття державної території та її складові частини, питання про державні кордони: поняття, види, порядок установлення, міжнародно-правовий режим рік та озер, міжнародно-правовий режим Арктики, міжнародно-правовий режим Антарктики.

Змістовний модуль 2: «Актуальні проблеми основних інститутів міжнародного права»

Основні положення Теми 4: Сучасні проблеми права міжнародних організацій. Право зовнішніх зносин.

У лекції визначено поняття *Право міжнародних організацій* як галузь міжнародного публічного права, яка є сукупністю міжнародно-правових норм, які регулюють правовий статус і становище міжнародних організацій у системі міждержавних відносин, зумовлюють їх юридичну природу та визначають міжнародну правосуб'єктність.

Джерелами права міжнародних організацій є такі: – установчі акти міжнародних організацій; – акти, що регламентують внутрішньо організаційні питання функціонування організацій (регламенти, інструкції тощо). Численну групу джерел становлять установчі акти міжнародних організацій. Ці акти, що конструюють міжнародні організації, містять основу розглядуваного права. Установчі акти, як правило, мають назву «статут». Вони закріплюють внутрішню організаційну структуру організації, повноваження органів, членський склад, правосуб'єктність тощо. Акти, що регламентують внутрішньо організаційні питання функціонування організацій, формуються на основі статуту, їх застосування обмежується рамками цієї міжнародної організації. Окрім установчих актів, важливе значення для функціонування міжнародних організацій мають такі багатосторонні конвенції, як Віденська конвенція про право договорів між державами та міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986 р., Конвенція про привілеї та імунітети Об'єднаних Націй 1946 р., Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру 1975 р.

Визначено поняття, ознаки і класифікація міжнародних міждержавних організацій. Досліджено питання про міжнародну правосуб'єктність і структура міжнародних міждержавних організацій. Особлива увага приділена вивченню Організації Об'єднаних Націй, вивчено цілі, систему органів, повноваження таких. Досліджено роль регіональних міжнародних міждержавних організацій та міжнародних конференцій у системі міжнародного публічного права.

У лекції досліджено поняття *право зовнішніх зносин*, під якою розуміється галузь сучасного міжнародного права, що складається із системи юридичних норм, які регулюють правовий статус і діяльність суб'єктів міжнародного права при здійсненні їх зовнішніх зносин відповідно до основних принципів

міжнародного права. Концепція права зовнішніх зносин є частиною науки міжнародного права. Виходячи з ідеї розгляду різних форм здійснення зовнішніх зносин як єдиної самостійної галузі міжнародного права можна виокремити такі чотири підгалузі: 1) дипломатичне право; 2) консульське право; 3) право спеціальних місій; 4) дипломатичне право міжнародних організацій.

Основні положення Теми 5: Актуальні питання мирного вирішення міжнародних спорів.

У лекції визначено, що мирне вирішення міжнародних спорів базується на принципі незастосування сили, закріпленому в Статуті ООН, та передбачає використання дипломатичних (переговори, посередництво) і юридичних (арбітраж, судовий розгляд) засобів. Актуальними є питання ефективності виконання рішень міжнародних судів, протидія загрозам застосування сили, роль міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів. Визначено основні актуальні питання та аспекти мирного врегулювання: принцип обов'язковості: Держави зобов'язані вирішувати спори виключно мирними засобами, щоб не ставити під загрозу міжнародний мир, безпеку та справедливість. Дипломатичні засоби: Переговори залишаються найпоширенішим та ефективним методом, часто доповнюючись послугами посередників (добрі послуги, медіація, примирення, обстеження). Юридичні засоби: зростає роль міжнародних арбітражів та судів (наприклад, Міжнародного Суду ООН) у вирішенні правових спорів, хоча їх юрисдикція зазвичай вимагає згоди сторін. Вибір засобів: Сторони мають право вільно вибрати засоби вирішення спору, головна мета — досягнення згоди, прийнятної для обох сторін. Сучасні виклики: Ефективність процедур знижується у випадках, коли одна зі сторін ігнорує норми міжнародного права або блокує мирні ініціативи, що вимагає підвищення ролі Ради Безпеки ООН. Міжнародно-правові основи мирного регулювання включають право на самооборону, але вимагають вичерпання мирних засобів перед будь-якими іншими діями.

У лекції визначено поняття міжнародного спору, досліджено засоби вирішення міжнародних спорів серед яких: безпосередні переговори, посередництво, добрі послуги. Проаналізовано та вивчено міжнародну процедуру з примирення, основоположні питання про міжнародний арбітраж (третейський суд). Досліджено значення міжнародної судової процедури з розв'язання спорів у міжнародних організаціях.

Основні положення Теми 6: Актуальні проблеми міжнародно-правової відповідальності. Санкції в міжнародному праві.

У лекції визначено поняття та значення міжнародно-правової відповідальності під якою запропоновано розуміти зобов'язання суб'єкта міжнародного права зазнати певних обставин негативного характеру внаслідок заподіяння шкоди іншому суб'єкту міжнародного права як у результаті вчинення міжнародного правопорушення, так і в результаті правомірної діяльності. Визначено, що поняття міжнародно-правової відповідальності характеризується такими ознаками: – настає за вчинення міжнародного правопорушення; – реалізується на основі норм міжнародного права; – пов'язується з певними негативними наслідками для правопорушника; – є спрямованим на зміцнення міжнародного правопорядку. Значним досягненням Проекту статей про відповідальність держав є встановлення двох видів відповідальності держав: 1) за правомірні дії – містить обов'язок відшкодувати матеріальну шкоду, заподіяну у результаті дій, що не порушують норми міжнародного права, причому лише в тому випадку, якщо таке відшкодування передбачається спеціальним міжнародним договором (абсолютна відповідальність); 2) за неправомірні дії – передбачає обов'язок суб'єкта міжнародного права ліквідувати шкоду, заподіяну іншому суб'єкту, у результаті порушення міжнародно-правового зобов'язання.

У лекції досліджено питання про види й форми міжнародно-правової відповідальності. Розкрито питання про відповідальність держав у міжнародному праві, відповідальність міжнародних міжурядових організацій у міжнародному праві та відповідальність фізичних осіб у міжнародному праві.

Визначено, що санкції — це примусові заходи як збройного, так і незбройного характеру, що застосовуються суб'єктами міжнародного права у встановленій процесуальній формі у відповідь на правопорушення. Санкції мають своїми цілями: припинення правопорушення; відновлення порушених прав; забезпечення відповідальності правопорушника. Слід зазначити такі особливості застосування санкцій: застосовуються тільки санкції, дозволені міжнародним правом; вони не можуть мати превентивного (попереджувального) характеру, тому що їх метою є захист і відновлення вже порушених прав суб'єктів міжнародного права; міжнародно-правовими санкціями визнаються лише заходи, застосовувані у відповідь на правопорушення; відповідні заходи, що застосовує суб'єкт у відповідь на

недружній акт, нехай навіть якщо він за формою збігається з такими, санкціями не є. *Міжнародно-правові санкції не є формою міжнародної відповідальності і відрізняються від неї такими рисами:* санкції є завжди діями потерпілого (потерпілих), що застосовуються до правопорушника, у той час як відповідальність може застосовуватися у формі самообмежень правопорушника; санкції, як правило, передують реалізації заходів відповідальності і використовуються як своєрідна передумова її виникнення: адже метою санкцій є припинення міжнародного правопорушення, відновлення порушених прав і забезпечення здійснення відповідальності; санкції застосовуються в процесуальному порядку, відмінному від порядку здійснення міжнародно-правової відповідальності; санкції є правом потерпілого і виражаються тільки у формах, властивих цим повноваженням. Тому їх застосування не залежить від волі правопорушника; підставою для застосування санкцій є відмова припинити неправомірні дії і виконати законні вимоги потерпілого (потерпілих).

Класифікація санкцій:

1. Залежно від кількості потерпілих суб'єктів вони бувають:

— *індивідуальні* —коли санкції застосовуються однією потерпілою державою;

— *колективні* —коли примусові заходи застосовуються двома і більше потерпілими суб'єктами міжнародного права. Вважається загальновизнаним, що характер міжнародно-правових санкцій мають саме колективні заходи, що передбачаються главою VII Статуту ООН уразі виникнення загрози миру, порушення миру або акту агресії.

2. Залежно від суб'єктів здійснення санкцій розрізняють:

-*санкції, застосовувані в порядку самопомоги;*

-*санкції, здійснювані за допомогою міжнародних організацій.* Санкціями, здійснюваними в порядку самопомоги, є: реторсії, репресалії, розірвання або призупинення дипломатичних чи консульських відносин, самооборона.

Змістовний модуль 3: «Сучасні проблеми міжнародно-правового статусу населення, право людини, міжнародне гуманітарне право»

Основні положення Теми 7: Міжнародно-правовий статус населення: актуальні проблеми правового статусу громадян, осіб без громадянства, осіб з подвійним громадянством.

Під *населенням* у міжнародному праві розуміють сукупність усіх індивідів, які проживають у конкретний момент на території тієї чи іншої

держави та підпорядковуються її юрисдикції. Населення будь-якої держави складається з таких основних категорій осіб: – громадяни або піддані; – іноземні громадяни; – особи без громадянства (апатриди). Крім цього, можуть виділятися проміжні категорії населення, наприклад особи з множинним (поліпатриди), у тому числі подвійним (біпатриди) громадянством. Однак необхідно розуміти, що поліпатриди та біпатриди матимуть специфічний статус лише у випадку перебування на території однієї з держав, громадянство яких вони мають. У разі перебування на території третіх держав їх правовий статус нічим не відрізнятиметься від статусу інших іноземців з одним громадянством.

Громадянство можна розглядати як суб'єктивне право особи. До такого висновку можна дійти, проаналізувавши ст. 15 Загальної декларації прав людини 1948 р. та ст. 24 Міжнародного пакту про політичні і громадянські права 1966 р., а також інші міжнародно-правові акти. У цьому контексті воно охопило низку прав людини, наприклад право на громадянство та його зміну, право вільно покидати та повертатися в державу громадянства, право користуватися всіма правами громадянина. Законодавство більшості держав світу передбачає два порядки набуття громадянства – *загальний* та *винятковий*.

Способами набуття громадянства в *загальному* порядку є такі:

1. *Філіація* – набуття громадянства за народженням. Це найбільш розповсюджений спосіб. Отримання громадянства за народженням що ґрунтується на двох принципах – «праві крові» («*jus sanguinis*») і «праві ґрунту» («*jus soli*»).

2. *Натуралізація* – індивідуальне прийняття у громадянство за клопотанням зацікавленої особи. Вона повинна бути лише добровільною; примусова натуралізація суперечить нормам міжнародного права.

3. *Поновлення* – цей спосіб набуття громадянства може здійснюватися двома шляхами – *реінтеграцією* чи *репатріацією*. У першому випадку мається на увазі поновлення громадянства особи, яка його раніше втратила або вийшла з нього, у другому – поновлення громадянства особи через повернення в державу громадянства, якщо вона опинилася на території іншої держави внаслідок обставин, що не залежать від її волі. Такий спосіб відновлення громадянства найчастіше застосовують стосовно біженців, військовополонених та інтернованих осіб;

4. *Надання громадянства на підставі закону чи іншого внутрішньодержавного акта* – цей спосіб належить до вольового способу

набуття громадянства, однак не завжди останнє відбувається за ініціативою особи. '

5. *Дарування* здійснюється за ініціативою органів державної влади та за згоди самої особи, як правило за особливі заслуги перед державою або виходячи з політичних чи інших інтересів держави.

Способами набуття громадянства у *винятковому* порядку є такі: – *оптація* – добровільний вибір громадянства при територіальних змінах, коли особа, за своїм розсудом, може зберегти або змінити своє громадянство; як приклад оптації можна назвати обмін територією між СРСР та Польщею на підставі угоди від 1945 р., а також між СРСР та Чехословацькою Республікою згідно з угодою від 1945 р.; – *трансферт* – автоматичний перехід населення території, що змінює свою державну належність, у громадянство держави, якій вона передається; він дуже схожий на оптацію, однак у цьому разі вибір громадянства відбувається примусово.

У міжнародному праві під *іноземцем* розуміється особа, яка перебуває на території певної держави, не є її громадянином і перебуває у громадянстві іншої держави. Правовий статус (правовий режим) іноземців являє собою сукупність їх прав та обов'язків на території цієї держави. Він установлюється внутрішнім законодавством держави з урахуванням її зобов'язань за міжнародними договорами. Однак нині немає єдиного міжнародного договору, який би врегулював правовий статус іноземців.

Правовий статус особи без громадянства досить часто прирівнюють до статусу іноземця, однак вони не є ідентичними. На відміну від іноземця, який водночас перебуває під юрисдикцією двох держав – держави громадянства та держави перебування, особа без громадянства завжди перебуває виключно під владою останньої держави. Саме тому Конвенція про скорочення безгромадянства 1961 р. встановлює, що апатридам слід надавати такий самий статус, яким користуються іноземці. У свою чергу, Конвенція про статус апатридів 1954 р. передбачає, що особистий статус апатрида визначається законами держави його «доміцилія» (від лат. «domicilium» – місце постійного або переважного перебування громадянина). Апатриди зобов'язані підкорятися законодавству держави перебування.

Множинне громадянство має як позитивні, так і негативні наслідки. До його позитивних наслідків множинного громадянства слід віднести такі: – додаткові гарантії реалізації та захисту прав і свобод особи, оскільки особи, які володіють множинним громадянством, мають рівні права й обов'язки з

громадянами держави, у якій вони проживають, водночас зберігаючи культурні й інші зв'язки з державою походження; – вигоди щодо права на проживання у двох і більше державах, права на повернення та збереження громадянства в змішаному шлюбі; – держава, що приймає, легше інтегрує резидента з множинним громадянством, ніж іноземного громадянина, а держава походження зберігає зв'язок зі своїм громадянином, що насамперед є важливим для держав, які розвиваються; – наявність значної кількості осіб із множинним громадянством може сприяти інтенсифікації зв'язків між державами.

Основні положення Теми 8: Сучасні проблеми міжнародно-правового статусу біженців та осіб, що шукають тимчасового захисту.

Відповідно до статті 1 Конвенції про статус біженців 1951 р. *біженцем* є особа, яка через цілком обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознакою раси, релігії, громадянства, належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами держави свого громадянства не може або не бажає користуватися захистом цієї держави внаслідок таких побоювань чи не маючи громадянства, перебуває за межами держави свого звичайного місця проживання в результаті таких подій, не може повернутися до неї. До біженців не належать особи, винні у вчиненні злочину проти миру, воєнного злочину або злочину проти людяності, тяжкого злочину неполітичного характеру поза державою, що дала їм притулок, а також діянь, що суперечать цілям і принципам ООН.

Згідно з цією Конвенцією під терміном «біженець» мається на увазі особа, яка розглядалася як біженець внаслідок певних угод, укладених у період між двома світовими війнами, а також у результаті подій, що відбулися до 1 січня 1951 р. У 1967 р. був ухвалений Протокол щодо статусу біженців, відповідно до якого Конвенція про статус біженців 1951 р. поширювалася на осіб, що стали біженцями після 1951 р. Конвенція про статус біженців 1951 р. забороняє висилку біженців або їх примусове повернення в державу, з якої вони прибули (ст. 32, 33). Держави видають біженцям посвідчення особи та зобов'язуються полегшувати їх натуралізацію – процес надання громадянства (ст. 34). Біженці зобов'язані поважати законодавство держави свого перебування. Держави не повинні застосовувати дискримінаційних заходів до біженців за ознакою раси, релігії чи країни походження та зобов'язуються надавати їм статус, яким користуються іноземці взагалі (ст. 3). Біженці відповідно до цієї Конвенції мають право на майно, право на асоціації, право на звернення до суду, право на

працю і право займатися підприємницькою діяльністю тощо. Особливу увагу Конвенція приділяє питанням соціального забезпечення й урядової допомоги біженцям. Держави не обкладають біженців податками, крім тих, які можуть стягуватися з власних громадян.

Внутрішньо переміщені особи – це люди або група людей, які були вимушені або зобов'язані тікати або залишити свої домівки чи місця проживання виключно для того, щоб уникнути наслідків воєнного конфлікту, ситуації масового насильства, порушень прав людини або природних чи антропогенних катастроф, і які не перетнули міжнародно-визнаних державних кордонів.

Право притулку є традиційним інститутом міжнародного права, що реалізується державою через надання особі, що зазнає переслідувань з боку іноземної держави чи групи, права перебування на своїй території. Право притулку регулюється нормами внутрішньодержавного права та нормами міжнародного права. Держава в межах своєї території сама визначає умови надання притулку, проте законодавче оформлення правового статусу осіб, що отримують притулок, не повинно суперечити її міжнародним зобов'язанням і загальновизнаним нормам міжнародного права. Внутрішньодержавне та міжнародне право виходять з того, що притулок пов'язується із прагненням особи вийти з-під юрисдикції однієї держави та перейти під юрисдикцію іншої. Право притулку визнається як таке обома системами права.

Особи, що шукають тимчасового захисту — це громадяни України, іноземці без громадянства та члени їхніх сімей, які через війну (з 24.02.2022) вимушено покинули Україну та потребують захисту в ЄС чи інших країнах. Цей статус забезпечує права на проживання, працевлаштування, медичну допомогу та освіту. Основні категорії осіб, які мають право на тимчасовий захист в ЄС: Громадяни України, які проживали в Україні до 24 лютого 2022 року. Особи без громадянства та громадяни інших країн, які мали міжнародний захист (статус біженця) або аналогічний національний захист в Україні до 24 лютого 2022 року. Члени сімей вищезазначених осіб (подружжя, неповнолітні діти, близькі родичі, які проживали разом), навіть якщо вони не є громадянами України. Особи з постійним місцем проживання в Україні, які мали право на постійне проживання і не можуть безпечно повернутися до країни походження. Основні характеристики статусу: Дія: Спеціальний режим у країнах ЄС, Швейцарії, Ірландії, Норвегії та Ліхтенштейні. Термін: Вводиться автоматично, зазвичай діє не менше року з можливістю продовження.

Оформлення: Заяву необхідно подати особисто в компетентні органи приймаючої країни (наприклад, Крайові центри допомоги в Чехії). Відмінність від біженства: Процедура швидша і не замінює право на звернення за отриманням статусу біженця в майбутньому. Особи, які перетнули кордон, але можуть безпечно повернутися до країни своєї громадянської належності, можуть звертатися за допомогою для репатріації.

Основні положення Теми 9: Актуальні проблеми міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права.

У сучасній науці міжнародного права під терміном *міжнародне право прав людини* розуміють систему міжнародно-правових норм, принципів і стандартів, закріплених у міжнародних договорах універсального та регіонального характеру, які визначають права та свободи людини, зобов'язання держав і міжнародних організацій щодо дотримання, розвитку прав і свобод, а також міжнародні механізми забезпечення й контролю за дотриманням суб'єктами міжнародного права зобов'язань у цій галузі права і відновленням порушених прав конкретних осіб чи груп населення. До основних напрямків міжнародного захисту прав і свобод людини належать такі: 1) створення рекомендацій, які адресуються державам, спрямованих на те, щоб привернути їх увагу до тих або інших проблем захисту прав і свобод людини, варіантів їх вирішення тощо; роль таких рекомендацій – відображати позицію світового співтовариства (якщо такі рекомендації виходять з ООН та інших авторитетних інституцій всесвітнього масштабу); у такий спосіб до всіх держав висуваються спільні вимоги, орієнтири, створюються умови для досягнення певної мети. Водночас рекомендації, які не є обов'язковими для держав, залишають за останніми свободу дій, що теж сприяє збільшенню довіри до рекомендацій; 2) розроблення проектів міжнародних договорів, які накладають певні зобов'язання на держави-учасниці і, відповідно, передбачають більш активне міжнародне співробітництво щодо виконання міжнародних договорів у галузі захисту прав і свобод людини; 3) створення спеціальних міжнародних механізмів із перевірки виконання державами своїх міжнародних зобов'язань у галузі захисту прав і свобод людини; такі механізми поширюються лише на держави, які надали на це свою згоду.

В лекції розкриваються та досліджуються питання становлення та розвитку міжнародного права прав людини. Поняття міжнародного права прав людини. Розглянуто джерела міжнародного права прав людини, основні

універсальні міжнародно-правові акти у галузі захисту прав і свобод людини та діяльність органів, які здійснюють контроль за їх дотриманням, основні регіональні міжнародно-правові акти у галузі захисту прав і свобод людини та діяльність органів, які здійснюють контроль за їх дотриманням. Також особлива увага приділяється питанню виконання Україною міжнародних зобов'язань у галузі захисту прав людини.

Під *міжнародним гуманітарним правом* слід розуміти систему юридичних норм і принципів, що застосовуються під час збройних конфліктів, визначають взаємні права та обов'язки суб'єктів міжнародного права щодо заборони або обмеження застосування певних засобів і методів ведення збройної боротьби та забезпечують захист жертв збройного конфлікту. *Предметом регулювання міжнародного гуманітарного права* є специфічні суспільні відносини, що склалися між його суб'єктами під час збройних конфліктів. У міжнародному праві розрізняють такі *види збройних конфліктів*: збройні конфлікти міжнародного характеру і збройні конфлікти неміжнародного характеру. *Збройний конфлікт міжнародного характеру* – це збройне зіткнення між державами, застосування збройних сил державою проти суверенітету, територіальної недоторканності або політичної незалежності іншої держави, що є несумісними з принципами ООН та суперечить Статуту ООН. Збройним конфліктом міжнародного характеру вважаються такі дії: – застосування державою першою збройних сил проти іншої держави; – вторгнення збройних сил на територію іншої держави; – напад збройних сил на територію іншої держави; – будь-яка окупація воєнного характеру; – будь-яка селекція території іншої держави із застосуванням сили; – бомбардування збройними силами території іншої держави; – блокада портів, берегів іншої держави за допомогою збройних сил; – напад збройних сил на сухопутні, морські, повітряні сили іншої держави поза її межами (наприклад, відкритий Океан); – збереження воєнних баз на чужій території після закінчення строку перебування; – використання воєнних баз для нападу на іншу державу або проведення нападу іншими способами; – надання власної території для вчинення акта агресії проти третьої держави; – заслання державою або від імені держави збройних банд, іррегулярних сил або найманців на територію іншої держави; – будь-яка інша участь в організації проведення збройного конфлікту, якщо такі дії будуть визнані незаконними Радою Безпеки ООН.

До *принципів міжнародного гуманітарного права* належать: – принцип гуманізації збройних конфліктів (під час збройних конфліктів воюючим

сторонам слід в обов'язковому порядку дотримуватися законів і звичаїв війни); – принцип заборони та обмеження воюючих сторін у засобах і методах ведення війни (існують певні заборони й обмеження стосовно застосування конкретних видів зброї і методів ведення війни, якщо це суперечить принципам і нормам міжнародного гуманітарного права); – принцип міжнародно-правового захисту жертв війни (забезпечення сторонами конфлікту міжнародно-правового захисту для таких категорій осіб, як поранені, хворі, особи зі складу збройних сил на морі, що постраждали від аварії корабля, військовополонені, цивільне населення, тобто надання їм такого статусу, який гарантував би гуманне поводження з ними та виключав насильство, знущання над особою тощо); – принцип захисту цивільних об'єктів і культурних цінностей (з метою забезпечення безпеки і нормальних умов життєдіяльності цивільного населення не повинні піддаватися нападу і руйнуванню цивільні об'єкти, а також передбачаються додаткові заходи щодо захисту і поваги до культурних цінностей); – принцип захисту інтересів нейтральних держав (права й обов'язки воюючих сторін повинні супроводжуватися неухильною повагою та дотриманням прав держав, що займають позицію повної неучасті у війні); – принцип заборони завдання шкоди противнику, яка несумісна з метою війни, – знищення або послаблення його військової могутності (будь-яке насильство, що не призводить до досягнення мети війни, є недопустимим); – принцип відповідальності учасників збройних конфліктів за воєнні злочини (за загальним міжнародним правом, воєнні злочини належать до міжнародних злочинів, що полягають у свідомому грубому порушенні законів та звичаїв війни, за вчинення яких настає міжнародно-правова відповідальність). Названі принципи міжнародного гуманітарного права впливають зі змісту міжнародно-правових актів, що регулюють питання ведення збройних конфліктів. Їх повинні дотримуватися держави, міжнародні організації, всі воюючі сторони тощо.

Також в лекції детально розкриваються питання про початок війни та його міжнародно-правові наслідки, закінчення війни та її міжнародно-правові наслідки, правовий статус учасників збройних конфліктів, режим військового полону, заборону та обмеження засобів і методів ведення війни, нейтралітет під час війни, режим воєнної окупації, захист цивільних об'єктів і культурних цінностей під час збройних конфліктів.

Змістовний модуль 4: «Галузі міжнародного права, що потребують детального вивчення»

Основні положення Теми 10: Актуальні проблеми права Європейського Союзу.

Актуальні проблеми права Європейського Союзу (ЄС) сьогодні зосереджені на адаптації до геополітичних змін, забезпеченні верховенства права в державах-членах, реформуванні системи захисту прав людини, а також правовому регулюванню цифрових технологій та зеленого переходу. Важливими є питання приєднання ЄС до Конвенції про захист прав людини, наслідки Brexit та адаптація законодавства України до стандартів ЄС.

Основні актуальні проблеми права ЄС, які досліджено в лекції:

- Верховенство права та суверенітет: Виникнення конфліктів між правом ЄС та національним законодавством країн-членів, питання ієрархії норм, захист демократичних цінностей.
- Захист прав людини: Проблеми приєднання ЄС до Європейської конвенції з прав людини (ЄКПЛ), формування цілісного механізму захисту фундаментальних прав, оскільки право ЄС часто доповнює, а не замінює національні системи.
- Інституційні реформи та членство: Функціонування ЄС після виходу Великобританії (Brexit), механізми виходу за ст. 50 Договору про ЄС, правові аспекти розширення Союзу.
- Цифровізація та безпека: Правове регулювання штучного інтелекту, захист персональних даних (GDPR), боротьба з кіберзлочинністю, регулювання цифрових платформ.
- Правові аспекти адаптації (для України): Гармонізація українського законодавства з *acquis communautaire* (добробком ЄС) в умовах євроінтеграції, складність впровадження регуляторних актів.

Ці проблеми відображають динамічну природу права ЄС, що постійно трансформується для відповіді на виклики сучасності.

Основні положення Теми 11: Актуальні проблеми права міжнародної безпеки.

Право міжнародної безпеки — це галузь міжнародного права, що складається з принципів і норм, які регулюють відносини між державами задля підтримання миру, запобігання збройним конфліктам, обмеження озброєнь та

встановлення правопорядку. Система базується на Статуті ООН, забороні сили та передбачає колективні заходи безпеки.

Ключові аспекти права міжнародної безпеки:

Функції: Регулювання відносин, запобігання використанню збройної сили, обмеження та скорочення озброєнь.

Джерела: Головним джерелом є Статут ООН (особливо Розділи I, VI, VII). Також важливими є резолюції ГА ООН, наприклад, Декларація про незастосування сили 1972 року та Визначення агресії 1974 року, а також договори про обмеження озброєнь.

Два компоненти:

1. Позитивний: Норми, спрямовані на забезпечення миру, розвиток співробітництва та колективної безпеки.

2. Негативний: Норми, що спрямовані на запобігання війні, заборону застосування сили, роззброєння та врегулювання конфліктів.

Суб'єкти: Держави, міжнародні організації (наприклад, ООН, ОБСЄ, НАТО), що укладають угоди та беруть участь у миротворчих операціях.

Міжнародна безпека включає такі елементи, як функціонування миротворчих сил, дипломатичні відносини, заходи з контролю над ядерною та іншою зброєю.

Актуальні проблеми права міжнародної безпеки сьогодні зосереджені на кризі системи колективної безпеки ООН, неефективності Радбезу, зростанні збройних конфліктів та нових загрозах (кібервійна, використання ШІ, екологічні кризи). Ключовими викликами є порушення принципу неподільності безпеки, ядерний шантаж, сепаратизм та необхідність адаптації норм до сучасних реалій.

Основні проблемні напрямки права міжнародної безпеки:

Криза інститутів колективної безпеки: Нездатність Ради Безпеки ООН ефективно реагувати на агресію через право вето, що порушує принципи статуту ООН.

Новітні загрози безпеці: Відсутність чіткого правового регулювання кібератак, використання штучного інтелекту у зброї, а також зростання загроз у сфері інформаційних технологій.

Ядерна та регіональна безпека: Послаблення режиму нерозповсюдження ядерної зброї та зростання напруженості через регіональні конфлікти.

Порушення базових принципів: Активне порушення принципу невтручання у внутрішні справи, суверенітету та територіальної цілісності держав.

Гібридні загрози: Міжнародний тероризм, екологічні кризи та інформаційні війни, які вимагають нових міжнародно-правових механізмів відповідальності.

Основні положення Тем 12: Актуальні проблеми міжнародно-правової протидії злочинності.

Міжнародно-правова протидія злочинності — це система договірних норм, принципів та інституційних механізмів (ООН, Інтерпол), спрямованих на запобігання та боротьбу з транснаціональними злочинами (тероризм, наркотрафік, кіберзлочинність, корупція). Основні інструменти включають екстрадицію, правову допомогу, уніфікацію кримінального законодавства та діяльність міжнародних судів. Основні напрями та механізми: Міжнародне кримінальне право: Система норм, що регулюють співробітництво держав у боротьбі зі злочинами міжнародного характеру. Інституційна база: Ключову роль відіграють ООН, Інтерпол, Європол, Міжнародний кримінальний суд (МКС). Транснаціональна злочинність: Протидія організованій злочинності, незаконній міграції, торгівлі людьми, зброєю та наркотиками. Спеціалізовані конвенції: Конвенція ООН проти корупції (2003), Конвенція проти транснаціональної організованої злочинності (2000).

Форми співробітництва

1. Екстрадиція: Видача осіб, що вчинили злочин, іншій державі для притягнення до відповідальності.
2. Взаємна правова допомога: Обмін інформацією, проведення обшуків, допитів.
3. Оперативно-розшукові заходи: Спільні дії правоохоронних органів різних країн.

Актуальні проблеми міжнародно-правової протидії злочинності включають низьку ефективність роботи міжнародних судових інстанцій (наприклад, Міжнародного кримінального суду), складнощі з юрисдикцією, тривалі розслідування та брак дієвих механізмів примусу. Головними викликами є боротьба з транснаціональною організованою злочинністю, кіберзлочинністю, тероризмом, відмиванням коштів та корупцією в умовах збройних конфліктів.

Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	очна (денна) форма				заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Змістовний модуль 1. Актуальні проблеми теорії міжнародного права								
Тема 1. Сучасні проблеми міжнародного публічного права як навчальної дисципліни. Сучасні проблеми періодизації становлення та розвитку міжнародного публічного права.	8	2		6	8			8
Тема 2. Актуальні проблеми міжнародної правосуб'єктності.	10	2	2	6	8			8
Тема 3. Актуальні проблеми інститутів міжнародно-правового визнання та правонаступництва. Міжнародно-правовий режим територій.	10	2	2	6	12	2	2	8
<i>Модульна контрольна робота 1</i>								
Змістовий модуль 2. Актуальні проблеми основних інститутів міжнародного права								
Тема 4. Сучасні проблеми права міжнародних організацій. Право зовнішніх зносин.	8	2		6	8			8
Тема 5. Актуальні проблеми мирного вирішення міжнародних спорів.	10	2	2	6	8			8
Тема 6. Актуальні проблеми міжнародно-правової відповідальності. Санкції в міжнародному праві.	10	2	2	6	12	2	2	8

<i>Модульна контрольна робота 2</i>								
Змістовий модуль 3. Сучасні проблеми міжнародно-правового статусу населення, право людини, міжнародне гуманітарне право								
Тема 7. Міжнародно-правовий статус населення: актуальні проблеми правового статусу громадян, осіб без громадянства, осіб з подвійним громадянством.	10	2		8	10	2		8
Тема 8. Сучасні проблеми міжнародно-правового статусу біженців та осіб, що шукають тимчасового захисту.	12	2	2	8	8			8
Тема 9. Актуальні проблеми міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права.	10	2	2	6	12	2	2	8
<i>Модульна контрольна робота 3</i>								
Змістовний модуль 4. Галузі міжнародного права, що потребують детального вивчення								
Тема 10. Актуальні проблеми права Європейського Союзу.	12	2	2	8	12	2		10
Тема 11. Актуальні проблеми права міжнародної безпеки.	10	2		8	10			10
Тема 12. Актуальні проблеми міжнародно-правової протидії злочинності.	10	2	2	6	12	2	2	8
<i>Модульна контрольна робота 2</i>								
Всього:	120	24	16	80	120	12	8	100
Форма контролю: іспит								

Теми семінарських занять

№ Семінар. заняття	Назва теми	Кількість годин	
		очна (денна) форма	заочна форма
Семінарське заняття №1	<p>Тема 1. Сучасні проблеми міжнародного публічного права як навчальної дисципліни. Сучасні проблеми періодизації становлення та розвитку міжнародного публічного права.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • сформулювати цілісне уявлення про міжнародне публічне права як правову систему та навчальну дисципліну; • розкрити поняття та предмет міжнародного публічного права, його специфіку та відмінності від національного (внутрішньо державного) права; • охарактеризувати систему міжнародного права, її структурні елементи та взаємозв'язки; • розкрити історичні етапи розвитку та становлення міжнародного публічного права. <p><i>Результат:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • здобувач уміє аргументовано характеризувати міжнародне публічне права як правову систему та навчальну дисципліну; • здатний ідентифікувати та системно аналізувати доктринальні моделі поняття та предмет міжнародного публічного права, його специфіку та відмінності від національного (внутрішньо 	2 (теми 1-2)	2 (теми 1-3)

	<p>державного) права.</p> <ul style="list-style-type: none"> • здатний розкрити історичні етапи розвитку та становлення міжнародного публічного права. <p>Тема 2. Актуальні проблеми міжнародної правосуб'єктності.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • сформувати цілісне уявлення про міжнародну правосуб'єктність та її складові елементи; • розкрити поняття, властивості та види суб'єктів міжнародного права; • дослідити правосуб'єктність держави як первісного суб'єкта міжнародного права; • охарактеризувати правосуб'єктність похідних суб'єктів міжнародного права; • розкрити актуальні питання правосуб'єктності фізичної особи та транснаціональних корпорацій в міжнародному праві. <p><i>Результат:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • здобувач уміє ідентифікувати та оцінювати міжнародно правосуб'єктність та її складові елементи; • демонструє здатність аналізувати правосуб'єктність держави як первісного суб'єкта міжнародного права; • вміє охарактеризувати правосуб'єктність похідних суб'єктів міжнародного права; • здобувач уміє виокремлювати та охарактеризувати правосуб'єктності фізичної особи та транснаціональних корпорацій в міжнародному праві. 		
Семінарське заняття №2	Тема 3. Актуальні проблеми інститутів міжнародно-правового визнання та		

	<p> правонаступництва. Міжнародно-правовий режим територій.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • сформувати цілісне уявлення про інститут міжнародно-правового визнання; • розкрити поняття, види та форми міжнародно-правового визнання; • дослідити поняття та види міжнародного правонаступництва; • охарактеризувати правонаступництво України у зв'язку з припиненням діяльності СРСР. • дослідити міжнародно-правовий режим територій. <p><i>Результат:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • здобувач уміє аргументовано критично оцінювати ефективність існуючих форм та видів визнання та правонаступництва в сучасному міжнародному праві; • демонструє здатність формулювати пропозиції щодо вдосконалення захисту міжнародно-правового режиму територій. 	2	
<p>Семінарське заняття №3</p> <p>Семінарське заняття №2 для заочної форми)</p>	<p>Тема 4. Сучасні проблеми права міжнародних організацій. Право зовнішніх зносин.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • сформувати цілісне уявлення про право міжнародних організацій як галузь міжнародного публічного права; • розкрити поняття, види та охарактеризувати правосуб'єктність міжнародних організацій; • дослідити організаційну структуру ООН як універсальної 	2 (теми 3-4)	2 (теми 4-6)

- міжнародної організації;
- охарактеризувати органи та функції права зовнішніх зносин;
- розкрити поняття привілеїв та імунітетів.

Результат:

- здобувач уміє оцінювати механізми дії міжнародних організацій, може пропонувати напрями вдосконалення діяльності універсальних урядових та міжурядових міжнародних організацій;
- здатний критично аналізувати функції органів зовнішніх зносин;
- демонструє здатність пропонувати обґрунтовані напрями реформування привілеїв та імунітетів посадових та службових осіб органів зовнішніх зносин.

Тема 5. Актуальні проблеми мирного вирішення міжнародних спорів.

Завдання:

- сформулювати цілісне уявлення про поняття міжнародного спору та засоби вирішення міжнародних спорів;
- розкрити поняття безпосередні переговори, посередництво, добрі послуги;
- дослідити поняття міжнародної процедури з примирення;
- охарактеризувати процедуру розв'язання спорів за допомогою міжнародного арбітражу та міжнародних організацій.

Результат:

- здобувач уміє аналізувати ефективність засобів вирішення міжнародних спорів;
- демонструє здатність розкривати та розуміти поняття безпосередні

	<p>переговори, посередництво, добрі послуги;</p> <ul style="list-style-type: none"> • здобувач освіти здатний інтерпретувати процедуру розв'язання спорів за допомогою міжнародного арбітражу та міжнародних організацій. 		
Семінарське заняття №4	<p>Тема 6. Актуальні проблеми міжнародно-правової відповідальності. Санкції в міжнародному праві.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • сформулювати цілісне уявлення про інститут міжнародно-правової відповідальності в міжнародному праві; • розкрити поняття та види міжнародних правопорушень; • дослідити обставини, що виключають міжнародно-правову відповідальність; • охарактеризувати поняття, особливості та види санкцій в міжнародному публічному праві. <p><i>Результат:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • здобувач уміє аналізувати ефективність інституту міжнародно-правової відповідальності в міжнародному праві; • демонструє здатність оцінювати ефективність дії обставин, що виключають міжнародно-правову відповідальність. 	2	
Семінарське заняття №5 Семінарське заняття №3 для заочної форми)	<p>Тема 7. Міжнародно-правовий статус населення: актуальні проблеми правового статусу громадян, осіб без громадянства, осіб з подвійним громадянством.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • сформулювати цілісне уявлення про населення в міжнародному праві: поняття особливості; • розкрити міжнародно-правові питання громадянства; 	2 (теми 7-8)	2 (теми 7-9)

	<ul style="list-style-type: none"> • дослідити правовий статус іноземців; • охарактеризувати правовий статус осіб без громадянства та осіб з подвійним громадянством. <p><i>Результат:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • здобувач освіти здатний інтерпретувати цілісне уявлення про населення в міжнародному праві: поняття особливості, розкрити міжнародно-правові питання громадянства; • демонструє здатність застосовувати норми міжнародного та внутрішньо державного права, що регулюють правовий статус осіб без громадянства та осіб з подвійним громадянством, іноземців. 		
	<p>Тема 8. Сучасні проблеми міжнародно-правового статусу біженців та осіб, що шукають тимчасового захисту.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • сформувати цілісне уявлення про міжнародно-правовий статус біженців та осіб, що шукають тимчасового захисту; • розкрити поняття біженець відповідно до норм міжнародного права та національного законодавства; • охарактеризувати право притулку відповідно до норм та стандартів міжнародного права; • дослідити правовий статус осіб, що шукають тимчасового притулку. <p><i>Результат:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • здобувач освіти вміє аналізувати рішення органів щодо надання міжнародно-правового статусу біженців та осіб, що шукають тимчасового захисту; • здобувач уміє застосовувати 		

	інструменти надання міжнародно-правового статусу біженця чи шукача притулку; <ul style="list-style-type: none"> • демонструє здатність аналізувати функціональну роль міжнародно-правового інституту притулку. 		
Семінарське заняття №6	Тема 9. Актуальні проблеми міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права. <i>Завдання:</i> <ul style="list-style-type: none"> • сформулювати цілісне уявлення про міжнародне право прав людини як галузь міжнародного публічного права; • розкрити основні міжнародно-правові акти про права людини та охарактеризувати їх генезу; • дослідити міжнародно-правові механізми захисту прав людини • охарактеризувати міжнародне право в період збройних конфліктів як галузь міжнародного права; • провести характеристику основних джерел міжнародного гуманітарного права. <i>Результат:</i> <ul style="list-style-type: none"> • здобувач уміє інтерпретувати та застосовувати правові позиції органів міжнародних організацій та міжнародних судів щодо захисту прав людини в тому числі в період збройних конфліктів; • демонструє сформовані навички юридичної аргументації та правового аналізу. 	2	
Семінарське заняття №7	Тема 10. Актуальні проблеми права Європейського Союзу. <i>Завдання:</i> <ul style="list-style-type: none"> • сформулювати цілісне уявлення про правову природу Європейського Союзу; • розкрити основні інституції 	2	2 (теми 10-12)
Семінарське заняття №4 для заочної форми)	<ul style="list-style-type: none"> • сформулювати цілісне уявлення про правову природу Європейського Союзу; • розкрити основні інституції 		

	<p>Європейського Союзу;</p> <ul style="list-style-type: none"> • дослідити правовий статус держав-членів Європейського Союзу; • охарактеризувати громадянство Європейського Союзу; • провести характеристику основних опор Європейського Союзу та установчих договорів. <p><i>Результат:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • здобувач уміє інтерпретувати та застосовувати правові позиції основних інституційних органів Європейського Союзу; • демонструє сформовані навички юридичної аргументації та правового аналізу; • демонструє здатність аналізувати функціональну роль правової системи Європейського Союзу. 		
<p>Семінарське заняття №8</p>	<p>Тема 11. Актуальні проблеми права міжнародної безпеки.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • сформувати цілісне уявлення про право міжнародної безпеки як галузь міжнародного публічного права; • історичні етапи становлення права міжнародної безпеки; • розкрити основні цілі та принципи права міжнародної безпеки; • дослідити джерела права міжнародної безпеки; <p><i>Результат:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • здобувач уміє сформувати цілісне уявлення про право міжнародної безпеки; • демонструє сформовані навички юридичної аргументації та правового аналізу; • демонструє здатність аналізувати функціональну роль права міжнародної безпеки у сучасних умовах розвитку світового 	<p>2 (теми 11-12)</p>	

	співтовариства.		
Семінарське заняття №10	<p>Тема 12. Актуальні проблеми міжнародно-правової протидії злочинності.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • сформувати цілісне уявлення про проблеми міжнародно-правової протидії злочинності; • охарактеризуйте міжнародне співробітництво як пріоритетний напрям у протидії злочинності; • розкрийте принципи міжнародного співробітництва у протидії злочинності. <p><i>Результат:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • здобувач уміє сформувати цілісне уявлення проблеми міжнародно-правової протидії злочинності; • демонструє сформовані навички юридичної аргументації та правового аналізу; • демонструє здатність аналізувати функціональну роль міжнародного співробітництва як пріоритетного напрямку у протидії злочинності. 		
Усього годин:		16	8

Самостійна робота

Зміст самостійної роботи здобувача освіти з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародного права» передбачає підготовку до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, інтернет-джерел та судової практики, виконання практичних завдань (написання рефератів, аналіз проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференціях, участь в конкурсах наукових робіт, підготовці та публікації наукових статей, тез тощо) протягом семестру; самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни; підготовку доповідей та презентацій за тематикою практичних занять; переклад іноземних текстів установлених обсягів; опрацювання матеріалів правозастосовної практики, підготовку

аналітичних і порівняльних висновків та формування навичок науково-правового аналізу; виконання індивідуальних завдань; підготовку до усіх видів контролю, у тому числі модульних контрольних робіт і підсумкової атестації; підготовку юридичних документів, інші види діяльності, що використовуються в Академії, Інституті і кафедрі.

Орієнтовні кейси / теми доповідей, рефератів, есе:

1. Поняття, особливі риси та призначення сучасного міжнародного права.
2. Норми міжнародного права: порядок створення та види.
3. Основні принципи міжнародного права, їх значення в системі права.
4. Джерела сучасного міжнародного права.
5. Система міжнародного права.
6. Сфера дії міжнародного права.
7. Суб'єкти міжнародного права.
8. Міжнародна правосуб'єктність держави.
9. Проблема визнання та правонаступництво суб'єктів у міжнародному праві.
10. Поняття, юридична природа та складові частини державної території.
11. Континентальний шельф, його правовий режим.
12. Правовий режим Антарктики.
13. Міжнародний район морського дна та його режим за Конвенцією ООН з морського права 1982 р.
14. Міжнародний договір, стадії процесу його укладення.
15. Недійсність, призупинення або припинення дії договорів. Внесення змін до договорів.
16. Правовий режим іноземців та його види. Характерні особливості правового становища іноземців.
17. Поняття міжнародної організації, їх види та правосуб'єктність.
18. ООН та система її головних органів.
19. Міжнародні конференції, їх статус і функції. Механізм прийняття рішень.
20. Міжнародний Суд ООН: склад, повноваження, судова процедура.
21. Спеціалізовані установи ООН.
22. Правові засоби розв'язання міжнародних спорів.
23. Міжнародне право прав людини, його особливості в порівнянні з іншими галузями міжнародного права.

24. Поняття та види відповідальності у міжнародному праві.
25. Міжнародні правопорушення, їх види.
26. Система органів зовнішніх зносин.
27. Дипломатичні і консульські представництва.
28. Міжнародні кримінальні суди.
29. Інститут видачі злочинців у міжнародному праві.
30. Інтерпол: структура, функції, повноваження.
31. Міжнародне економічне право, його особливості в порівнянні з іншими галузями міжнародного права.
32. Транснаціональні корпорації та їх значення в міжнародному економічному праві.
33. Проблема захисту прав людини в сучасному міжнародному праві.
34. Механізми міжнародного співробітництва в сфері прав людини.
35. Європейський суд з прав людини: склад, повноваження, судова процедура.

Вимоги до написання рефератів та есе

Загальні положення:

Реферат та есе є формами самостійної роботи здобувачів вищої освіти і спрямовані на поглиблення теоретичних знань, розвиток навичок науково-правового аналізу, аргументації правових позицій, критичного мислення та академічного письма.

Під час виконання рефератів та есе здобувачі повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності, вимог чинного законодавства України, стандартів вищої освіти та внутрішніх нормативних актів закладу вищої освіти.

Мета та навчальні завдання:

- формування здатності здійснювати самостійний аналіз доктринальних і нормативних джерел у сфері міжнародного права;
- розвиток умінь формулювати та аргументовано обґрунтовувати власну правову позицію;
- набуття навичок наукового письма та коректного використання правової термінології;
- удосконалення навичок систематизації, узагальнення та критичної оцінки правової інформації.

Вимоги до змісту

Реферат

Реферат має аналітико-узагальнювальний характер і повинен:

- розкривати теоретичні підходи до обраної правової проблеми;
- містити аналіз норм міжнародного права, внутрішньодержавного законодавства, рішень міжнародних організацій, установ, судів, практики Європейського суду з прав людини;
- відображати сучасні наукові позиції українських та зарубіжних дослідників;
- завершуватися обґрунтованими висновками.

Структура реферату:

1. Титульна сторінка
2. Зміст
3. Вступ (обґрунтування актуальності, мета і завдання)
4. Основна частина (2–3 логічно пов'язані розділи)
5. Висновки
6. Список використаних джерел

Есе

Есе має аналітично-дискусійний характер і спрямоване на виклад та обґрунтування власної позиції здобувача щодо конкретної правової проблеми.

Есе повинно:

- містити чітко сформульовану авторську правову позицію;
- демонструвати здатність до критичного аналізу правових явищ;
- містити аргументацію з посиланням на нормативні акти, доктрину та судову практику;
- відображати логічну цілісність і самостійність мислення.

Рекомендована структура есе:

1. Вступ (постановка проблеми)
2. Основна частина (аргументація позиції, аналіз альтернативних підходів)
3. Висновки (узагальнення та власні висновки)

Вимоги до обсягу:

- Реферат – 7–15 сторінок друкованого тексту
 - Есе – 4–8 сторінок друкованого тексту
- (без урахування титульної сторінки та списку використаних джерел)

Вимоги до оформлення:

- формат сторінки – А4;

- шрифт – Times New Roman;
- розмір шрифту – 14;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- поля: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм;
- нумерація сторінок – арабськими цифрами (з другої сторінки);
- абзацний відступ – 1,25 см.

Посилання на джерела оформлюються відповідно до чинних національних стандартів бібліографічного опису (ДСТУ 8302:2015).

Вимоги до джерельної бази:

Кількість використаних джерел:

- реферат – не менше 10–15 джерел;
- **есе** – не менше 8–10 джерел.

До джерел належать:

- Конституція України;
- закони та підзаконні нормативно-правові акти;
- рішення Конституційного Суду України;
- практика Європейського суду з прав людини;
- наукові монографії, статті фахових видань;
- офіційні міжнародні документи.

Академічна доброчесність:

Робота повинна бути виконана самостійно.

Не допускаються:

- плагіат, самоплагіат;
- некоректне цитування;
- використання недостовірних або неперевічених джерел.

У разі виявлення порушень принципів академічної доброчесності робота не зараховується та підлягає доопрацюванню відповідно до внутрішніх положень ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є складовою частиною організації освітнього процесу з навчальної дисципліни та спрямовані на формування і розвиток у здобувачів вищої освіти навичок самостійної, дослідницької й аналітичної діяльності. Їх виконання забезпечує поглиблення та систематизацію теоретичних знань, отриманих під час аудиторних занять, а також сприяє

набуттю практичних умінь застосування положень конституційно-правової науки для розв'язання актуальних професійних завдань.

Виконання індивідуальних завдань здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно із можливістю отримання консультаційної підтримки з боку науково-педагогічного працівника. Консультації спрямовані на уточнення структури роботи, визначення джерельної бази, формування методологічних підходів та коригування змістового наповнення завдання. У разі виконання завдань комплексного або міждисциплінарного характеру допускається їх підготовка групою здобувачів із розподілом обов'язків та визначенням індивідуального внеску кожного учасника.

З дисципліни «Актуальні проблеми міжнародного права» індивідуальні завдання можуть реалізовуватися у різних формах, зокрема: підготовка та публікація наукової статті, підготовка доповіді й участь у роботі наукової конференції, розроблення мультимедійної презентації, аналітичного огляду судової практики, порівняльно-правового дослідження тощо. Обрана форма виконання повинна відповідати змісту дисципліни та сприяти досягненню визначених програмних результатів навчання.

Тематика завдань формується з урахуванням сучасних тенденцій розвитку конституційного права, практики його застосування та наукових підходів до вирішення проблемних питань галузі.

Мінімальні та максимальні строки видачі, виконання та захисту індивідуальних завдань доводяться до відома здобувачів освіти викладачем на початку семестру. Дотримання визначених термінів є обов'язковою умовою належного оцінювання результатів навчання.

Оцінювання результатів виконання індивідуальних завдань здійснюється відповідно до встановлених критеріїв та передбачає нарахування додаткових (бонусних) балів: за підготовку та публікацію наукової статті – до 12 балів; за виступ із доповіддю на науковій конференції – до 8 балів; за підготовку та представлення презентації – до 10 балів. Конкретна кількість балів визначається з урахуванням якості змісту, рівня наукової аргументації, самостійності виконання та дотримання встановлених вимог до оформлення результатів роботи.

Підготовка тематичної презентації (тема, терміни тощо), а також виконання інших видів індивідуальних завдань погоджується здобувачем освіти із викладачем.

Критерії та умови підготовки, оформлення та публікації наукових матеріалів (статей, тез, доповідей) визначаються безпосередньо оргкомітетом наукової конференції, редакційною колегією видання або установою-організатором.

Умови підготовки, оформлення та критерії оцінювання презентацій визначаються цією програмою (кафедрою).

Методи навчання

Методи навчання становлять систему впорядкованих способів спільної діяльності науково-педагогічного працівника та здобувачів вищої освіти, спрямованих на досягнення визначених програмних результатів навчання, формування загальних і фахових компетентностей, а також ефективно розв'язання навчально-виховних завдань. Реалізація методів навчання здійснюється через сукупність дидактичних прийомів, організаційних форм та відповідних засобів освітньої діяльності.

Під час викладання та опанування навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародного права» застосовується комплекс методів, що забезпечують поєднання теоретичної підготовки з практичною спрямованістю навчання.

1. Словесні методи

До словесних методів належать способи вербального викладення та опрацювання навчального матеріалу, зокрема: розповідь, пояснення, лекція, бесіда, дискусія. Зазначені методи передбачають описове розкриття змісту тем, тлумачення сутності правових явищ, категорій і процесів, аналіз нормативно-правових положень, а також перевірку рівня самостійного засвоєння матеріалу здобувачами освіти. Їх використання сприяє формуванню системного бачення проблем міжнародного права та розвитку навичок професійної аргументації.

2. Наочні методи

Наочні методи передбачають використання візуальних засобів навчання з метою підвищення ефективності сприйняття та осмислення інформації. У межах дисципліни застосовуються демонстрація схем, таблиць, структурно-логічних моделей, діаграм, ілюстративних матеріалів, відеофрагментів та інших засобів візуалізації. Використання наочності забезпечує кращу систематизацію складних правових конструкцій, сприяє формуванню аналітичного мислення та полегшує засвоєння теоретичних положень.

3. Практичні методи

Практичні методи орієнтовані на формування професійних умінь і навичок, зокрема здатності оперувати міжнародно-правовими категоріями, аналізувати та застосовувати норми права, вирішувати практичні ситуації у сфері міжнародних публічно-правових відносин. Реалізація зазначених методів здійснюється під час семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, розв'язання кейсів, аналізу судової практики та моделювання правових ситуацій.

Практична складова навчання спрямована на інтеграцію теоретичних знань із реальними правозастосовними процесами, що забезпечує професійну орієнтацію здобувачів освіти.

Методи за рівнем самостійної пізнавальної діяльності

З метою активізації інтелектуальної діяльності здобувачів вищої освіти у процесі навчання застосовуються також методи, диференційовані за рівнем самостійності мислення:

- *метод проблемного викладу*, що передбачає постановку наукової або практичної проблеми та послідовне розкриття шляхів її вирішення;
- *частково-пошуковий (евристичний) метод*, спрямований на залучення здобувачів до самостійного пошуку окремих елементів розв'язання поставленого завдання;
- *дослідницький метод*, який передбачає виконання самостійних наукових досліджень, аналіз правових джерел, формулювання власних висновків і пропозицій.

Комплексне поєднання зазначених методів забезпечує належний рівень теоретичної підготовки, розвиток критичного мислення та формування стійких професійних компетентностей у сфері міжнародного публічного права.

Методи та форми контролю, критерії оцінювання результатів навчання. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Методи контролю є сукупністю способів діагностичної діяльності, спрямованих на забезпечення зворотного зв'язку в освітньому процесі та визначення рівня досягнення програмних результатів навчання. Їх застосування дає можливість отримати об'єктивні дані щодо успішності засвоєння навчального матеріалу, результативності організації навчального процесу та сформованості у здобувачів вищої освіти відповідних компетентностей.

Контрольні заходи покликані встановити відповідність рівня набутих знань, умінь і практичних навичок вимогам стандартів вищої освіти, освітньо-

професійної програми та робочої програми навчальної дисципліни. Оцінювання здійснюється з урахуванням принципів системності, об'єктивності, прозорості та академічної доброчесності.

Самоконтроль

Самоконтроль є важливим елементом навчальної діяльності та спрямований на формування здатності здобувачів освіти до самооцінювання рівня засвоєння навчального матеріалу. Він передбачає самостійне виконання тестових завдань, аналіз правильності розв'язання практичних ситуацій, перевірку конспектів, підготовку до семінарських занять та інших форм роботи. Розвиток навичок самоконтролю сприяє підвищенню відповідальності здобувачів за результати власного навчання.

Кафедральний контроль

Кафедральний контроль здійснюється з метою моніторингу якості підготовки здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни на різних етапах її вивчення. Він може реалізовуватися у формі:

- поточного контролю;
- рубіжного контролю;
- підсумкового семестрового контролю.

Такий підхід забезпечує поетапне відстеження динаміки навчальних досягнень та своєчасне коригування освітнього процесу.

Види контролю результатів навчання

В освітньому процесі застосовуються такі основні види контролю:

- поточний контроль протягом семестру;
- виконання та захист контрольних робіт, передбачених навчальним планом;
- приймання та оцінювання індивідуальних завдань;
- підсумковий семестровий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час усіх видів аудиторних занять упродовж семестру. Його формами можуть бути усне опитування, письмові роботи, тестування, колоквиуми, аналіз практичних ситуацій, виступи здобувачів під час обговорення питань на семінарських заняттях тощо. Результати поточного оцінювання доводяться до відома здобувачів своєчасно та в установленому порядку.

Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі здобувачів вищої освіти у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем;

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної/індивідуальної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); проблемні ситуації, метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Теми	Поточний контроль знань											Модуль на контр ольна робота	Іспит **	Загал ьна кільк ість балів
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11			
Робота на семінарському занятті	4	2	6	3	6	3	2	4	20	(40)	100			
Самостійна робота	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються «Положенням про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у «Приватному акціонерному товаристві «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (<https://maup.com.ua/assets/files/yakist/studcentr/polozhennya-pro-sistemu-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-zdobuvachiv-vishhoi-osviti.pdf>).

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародного права» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту (письмово). Здобувача освіти допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт, за сукупністю яких він може набрати 60 балів.

****Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до екзамену та мають рейтингову оцінку 60 балів, проводиться екзамен, на якому здобувач має можливість набрати 40 балів.

Для заочної форми навчання іспит є обов'язковою складовою підсумкового оцінювання.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше **89 балів** в загальному підсумку) і може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання.

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементами презентації. Вивчення окремих тем і

виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Контрольні питання з курсу «Актуальні проблеми міжнародного права»

1. Поняття “міжнародне публічне право”. Сутність і характер сучасного міжнародного публічного права.
2. Періодизація розвитку міжнародного права. Проблема європоцентризму в міжнародному праві.
3. Розвиток міжнародного права в ХХ столітті.
4. Держава як суб’єкт міжнародного права: критерії державності, міжнародна правосуб’єктність.
5. Визнання держави в міжнародному праві: поняття, види, юридичне значення.
6. Міжнародне правонаступництво держав: поняття, теорії.
7. Міжнародна правосуб’єктність міжнародних організацій.
8. Міжнародна правосуб’єктність народів (націй).
9. Питання про міжнародну правосуб’єктність суб’єктів федеративних держав і адміністративно-територіальних одиниць унітарних держав.
10. Питання про міжнародну правосуб’єктність фізичних і юридичних осіб.
11. Міжнародний договір як джерело міжнародного права.
12. Міжнародно-правовий звичай як джерело міжнародного права.
13. Загальні принципи права як джерело міжнародного права.
14. Проблема розширення кола джерел міжнародного права. Міжнародне “м’яке” право.
15. Класифікація та ієрархія норм міжнародного права.
16. Моністична та дуалістична теорії взаємодії міжнародного та внутрішньодержавного права.
17. Імплементация норм міжнародного права: поняття і форми.
18. Юридичне значення надання згоди Верховною Радою України на обов’язковість міжнародного договору.
19. Міжнародно-правовий звичай і право України.
20. Укладення міжнародного договору і набуття ним чинності. Реєстрація й опублікування міжнародних договорів.
21. Застереження до міжнародного договору: поняття, порядок вираження і юридичні наслідки.

22. Тлумачення міжнародних договорів: поняття, види, основні правила.

23. Визнання міжнародних договорів недійсними: підстави, юридичні наслідки.

24. правонаступництво щодо міжнародних договорів. правонаступництво України щодо міжнародних договорів.

25. Державна територія: поняття, підстави зміни. Державні кордони.

26. Територіальне верховенство держави: поняття і міжнародно-правовий зміст.

27. Міжнародно-правова оренда державної території.

28. Міжнародно-правовий режим рік. Режим судноплавства по Дунаю.

29. Міжнародно-правовий режим Антарктики.

30. Внутрішні морські води: межі і міжнародноправовий режим.

31. Територіальне море і прилегла зона: межі і міжнародно-правовий режим.

32. Міжнародні протоки і канали: поняття і міжнародно-правовий режим.

33. Виключна економічна зона: межі і міжнародноправовий режим.

34. Континентальний шельф: межі і міжнародноправовий режим.

35. Відкрите море: межі і міжнародно-правовий режим.

36. Повітряний простір держави та міжнародний повітряний простір: поняття і міжнародно-правовий режим.

37. Міжнародно-правовий режим космічного простору і небесних тіл.

38. Органи зовнішніх зносин держави: поняття і класифікація. Система органів зовнішніх зносин України.

39. Постійне дипломатичне представництво: поняття, функції, правовий статус приміщень, кореспонденції, документів та архівів.

40. Особи, що користуються дипломатичними привілеями та імунітетами. Поняття “службовий імунітет”.

41. Недоторканність та імунітет від юрисдикції держави перебування членів персоналу постійного дипломатичного представництва.

42. Консульська установа: поняття, функції, правовий статус приміщень, кореспонденції, документів та архівів.

43. Особи, що користуються консульськими привілеями та імунітетами. Поняття “службовий імунітет”.

44. Недоторканність та імунітет від юрисдикції держави перебування працівників консульської установи.

45. Дипломатичні й консульські митні та фіскальні привілеї та імунітети.

46. Спеціальні місії: поняття, функції, привілеї та імунітети.
47. Представництва держав при міжнародних організаціях: поняття, функції, привілеї та імунітети.
48. Організація Об'єднаних Націй: цілі діяльності, членство, організаційна структура.
49. Рада Європи: цілі діяльності, членство, організаційна структура.
50. Співдружність Незалежних Держав: цілі діяльності, членство, організаційна структура.
51. Право Європейського Союзу: джерела та дія у внутрішніх правопорядках держав-членів.
52. Питання про природність і невід'ємність прав людини та можливість їх обмеження в міжнародному праві.
53. Питання про виключну внутрішню компетенцію держав у галузі прав людини.
54. Концепція прав людини за Загальною декларацією прав людини 1948 р. Юридична сила Декларації.
55. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р.: історія прийняття, каталог прав, контрольний механізм.
56. Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 р.
57. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р.: історія прийняття, каталог прав, контрольний механізм.
58. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. і протоколи до неї.
59. Європейський суд з прав людини: склад, юрисдикція, виконання рішень в Україні.
60. Процедура звернення з індивідуальною скаргою до Європейського суду з прав людини.
61. Міжнародно-правовий захист прав дітей.
62. Міжнародно-правовий захист прав жінок.
63. Міжнародно-правовий захист прав національних, етнічних, релігійних і мовних меншин.
64. Міжнародно-правовий захист прав біженців.
65. Конфлікти юрисдикцій держав: поняття, причини, міжнародно-правові засоби усунення.

66. Міжнародне співробітництво в боротьбі з рабством, работоргівлею і торгівлею людьми.

67. Міжнародне співробітництво в боротьбі з катуваннями та іншими жорстокими, нелюдськими або такими, що принижують гідність, видами поводження і покарання.

68. Міжнародне співробітництво в боротьбі з тероризмом.

69. Міжнародне співробітництво в боротьбі зі злочинами проти безпеки цивільної авіації.

70. Міжнародне співробітництво в боротьбі з використанням ядерного матеріалу зі злочинною метою.

71. Міжнародне співробітництво в боротьбі з піратством.

72. Міжнародне співробітництво в боротьбі з незаконним обігом наркотичних і психотропних речовин.

73. Міжнародне співробітництво в боротьбі з організованою транснаціональною злочинністю.

74. Міжнародна правова допомога: поняття, обсяг і умови надання.

75. Екстрадиція в міжнародному праві. Українське законодавство про екстрадицію.

76. Міжнародне кримінальне право.

77. Міжнародне співробітництво в боротьбі з геноцидом.

78. Міжнародне співробітництво в боротьбі з расовою дискримінацією.

79. Міжнародне співробітництво в боротьбі з апартеїдом.

80. Міжнародне співробітництво в боротьбі з військовими злочинами.

81. Міжнародні кримінальні судові органи і міжнародна кримінальна відповідальність фізичних осіб.

82. Міжнародне економічне право: поняття, джерела, принципи.

83. Світова організація торгівлі: цілі діяльності, організаційна структура.

84. Міжнародне екологічне право: поняття, джерела, принципи.

85. Міжнародно-правове регулювання застосування сили в міжнародних відносинах.

86. Організація Об'єднаних Націй як універсальна міжнародна система колективної безпеки. Повноваження Ради Безпеки і Генеральної Асамблеї у випадку загрози миру або порушення миру.

87. Регіональні міжнародні системи колективної безпеки. Організація Північноатлантичного договору (НАТО).

88. Міжнародно-правовий режим ядерної зброї. Без'ядерний статус України.

89. Міжнародно-правове регулювання вирішення міжнародних спорів.

90. Міжнародний Суд ООН: юрисдикція щодо вирішення спорів і надання консультативних висновків.

Рекомендована література

Основна:

1. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23.05.1969 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118

2. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів від 1978 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_185#Text

3. Договір про Антарктику, 01.12.1959 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_224#Text4.

4. Договір про заснування Енергетичного Співтовариства від 25 жовтня 2005 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_926

5. Договір про заснування Європейської Спільноти від 25 березня 1957 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_017

6. Договір про принципи діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла 1967 року. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_480

7. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199

8. Європейська конвенція про видачу правопорушників, 1957 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033#Text

9. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Міжнародний документ від 4. 11. 1950 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004

10. Європейська ландшафтна конвенція від 7 вересня 2005 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_154

11. Європейська соціальна хартія від 18 жовтня 1961 р. (переглянута). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_300#Text

12. Європейська угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ) від 18 вересня 1975 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_217

13. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. Неофіційний переклад. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

14. Право міжнародних організацій: навч.-метод. посіб. [Електронне видання]. За ред. Х.Н. Бехруза; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». О.: Фенікс, 2022. 40 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300234702>.

15. Белогубова О.О., Мануїлова К.В., Музика В.В. Право зовнішніх зносин: навч.-метод. посібник. Х.: Видав. дім «Гельветика». 2022. 90 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/16273>

16. Владишевська В.В., Дронов В.Ю., Гриб А.М. Загальні засади міжнародно-правового захисту прав людини. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 3. С. 405-411. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.03.73>

17. Гавриленко В.В. Імплементація міжнародно-правових стандартів щодо попередження (превенції) правопорушень та злочинів в Україні. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2024. Серія ПРАВО. Випуск 85: частина 4. С. 226-232.

18. Замрига А. В. Застосування міжнародного гуманітарного права в умовах збройної агресії російської федерації проти України. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування. 2022. № (6). <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2022-6-01-04>.

19. Ohlin J. International Law: Evolving Doctrine and Practice (University Casebook Series). 1 ed. Foundation Press, 2018. 891 p.

20. Tanaka Y. The International Law of the Sea. 3 ed. Cambridge University Press, 2019. 634p.

21. IMF, Debt Relief Under the Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) Initiative. URL: <https://www.imf.drg/external/np/exr/facts/hipc.htm>.

22. The World Bank, Global Poverty Indicators. URL: <http://poverty.data.worldbank.org/poverty/home/>.

23. UNCTAD. List of land-locked developing countries. URL: <http://unctad.org/en/pages/aldc/Landlocked%20Developing%20Countries/List-of-land-locked-developing-countries.aspx>.

Додаткова:

1. Кузьменко В.М., Піменова А.Ю. Проблеми виконання вироків міжнародного кримінального суду. Науковий вісник Ужгородського

Національного Університету. 2025. Серія ПРАВО. Випуск 88: частина 4, С. 84–90.

2. Локшина О. Європейський освітній простір як інтеграційна перспектива української освіти. Український педагогічний журнал. 2024. № 2. С. 6–19.

3. Локшина О. Політика Європейського Союзу у галузі освіти і навчання: цілі, пріоритети, ініціативи. Український педагогічний журнал. 2024. № 4. С. 5–17.

4. Маньгора В.В., Маньгора Т.В. Імплементация норм міжнародного гуманітарного права в національне законодавство в умовах воєнного стану. Інформація і право. 2023. №3(46). С. 205–214.

5. Маньгора В.В., Грушко В.В., Драгомерецька-Майданюк О.С. Історичні етапи розвитку міжнародного гуманітарного права. Інформація і право. 2025. № 1 (52). С. 155–169.

6. Падалка М.А. Міжнародно-правовий захист цивільного населення під час збройних конфліктів. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування. 2022. № 6. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2022-6-01-10>

7. Толстов С В, Фесенко М В Феномен «нової холодної війни» з погляду політології міжнародних відносин. URL http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/4142

8. Царенко О.М., Тичина Б.М., Федчук Т.Ю. Порухення норм міжнародного гуманітарного права в умовах російської збройної агресії. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 4. С. 607–611. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.04.94>.

9. Шипілов Актуальні питання законодавства, пов'язані з ратифікацією римського статуту міжнародного кримінального суду. Кримінально-виконавча система України та її роль у розбудові правової і соціальної держави : матеріали XIV Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (м.Чернігів, 13 грудня 2024 р.) / голов. ред. В. Ф.

10. Кислий А.М., Басова І.С., Чуєнко В.І., Минюк Д.І. Забезпечення реалізації цивільних прав та обов'язків людини: національний та міжнародний аспект: посібник для закладів вищої освіти / за заг. редакцією д.ю.н., професора Кислого А.М. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 180 с.

11. Барановська В.М., Басова І.С., Вацюк В.О., Дибець Н.Ю., Минюк Д.І., Чуєнко В.І. Нормативно-правове регулювання статусу біженців та

внутрішньо-переміщених осіб: історія та виклики сучасності: посібник для закладів вищої освіти / за заг. редакцією д.ю.н., професора, заслуженого юриста України А.М. Кислого. Київ: «Видавництво Людмила», 2024. 212 с.

12. Чуєнко В.І. Правове регулювання статусу біженців в Європейському Союзі: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія / В.І. Чуєнко. Харків: Право, 2023. 284 с.

13. Ksendzuk, Valentyna; Orel, Oleksandr; Orel, Oleksii; Sydoruk, Iryna; **Chuienko Valentyna**. Cooperation of International Organizations in Ensuring International Security: Challenges and Perspectives. Economic Affairs. Vol. 69 (Special Issue, pp. 327-335, February 2024. URL: <https://ndpublisher.in/admin/issues/EAv69n1z8.pdf>

14. Valentyna Chuienko. The Role of International Scientific and Practical Cooperation in the Sphere of Modern Legal Education: Challenges, Ways to Strengthening, Results. Journal of International Legal Communication. University of Warsaw. September. 2024. Vol. 14. No. 3. pp. 7-17. URL: https://jile.e-science.space/wp-content/uploads/2024/11/02.Chuienko_JILC_3_2024.pdf

15. Nataliia Riabikh; Uliana Kuzenko; Tetiana Humeniuk; **Valentyna Chuienko**; Andrii Bezushko. Challenges of Anthropocentrism in Wartime: A Legal and Normative Perspective. Salud, Ciencia y Tecnología - Serie de Conferencias. Vol. 4 (2025). URL: <https://conferencias.ageditor.ar/index.php/setconf/article/view/1503>

16. Mariia Rozhkova, Natalia Serbina, Iuliia Tsyrfya, Yuliia Sedliar, **Valentyna Chuienko**. International legal regulation of anti-Russian sanctions and its impact on the formation of Ukraine's foreign policy identity. European Politics and Society. 15 Jun. 2025. <https://doi.org/10.1080/23745118.2025.2515908> URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23745118.2025.2515908>

17. Меджбель В.І. Реформування інституту Державної міграційної служби в умовах євроінтеграційних процесів України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. Вип. 9. С. 556-358. URL: http://lsej.org.ua/9_2025/75.pdf

18. Габлей Н.Г., Гаргат-Українчук О.М., Юрчишин Н.Г. Міжнародне право: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: «Територія друку», 2024. 140 с.

19. Бехруз Х.Н., Аракелян М.Р., Андрейченко С.С. та ін. Міжнародне право та євроінтеграційні перспективи України: сучасні виклики: колективна монографія. О.: Фенікс, 2023. 498 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/26023>

20. Довідник з підготовки до Єдиного Державного Кваліфікаційного іспиту за спеціальністю 293 Міжнародне право на другому (магістерському) рівні вищої освіти [Текст] : навч. посіб. / [В. О. Голубєва та ін.] ; за заг. ред. д-рки юрид. наук, проф. О. В. Кузьменко, д-рки юрид. наук, проф. В. Г. Чорної ; Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана, Юрид. ін-т. - Київ : Юрінком Інтер, 2024. - 267 с.
21. Міжнародне гуманітарне право: посібник для працівників Держ. кримінал.-викон. служби України Т. Короткий, А. Галай, М. Єлігулашвілі, І. Заворотько, М. Пашковський, В. Пузирний, Н. Хендель за заг. ред. віце-президента УАМП Т. Короткого Пенітенціарна академія України; УГСПЛ. Київ; Одеса Фенікс, 2023. 236 с.
22. Міжнародне кримінальне право : навчальний посібник / кол. авторів ; за заг. ред. Т.І. Созанського та О.М. Броневицької. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 472 с.
23. Міжнародне публічне право [Текст] : підручник / Мирослава Антонович. - Київ : Юрінком Інтер, 2023. - 515 с.
24. Міжнародне публічне право [Текст] : практикум для студентів ден. Форми навчання першого (бакалавр.) рівня вищ. освіти спец. 081 "Право" галузі знань 08 "Право" / Мирослава Сірант, Ярина Богів ; Нац. ун-т "Львів. політехніка", Ін-т права, психології та інновац. освіти. - Київ : Вид-во Людмила, 2023. - 191 с.
25. *Міжнародне публічне право: основи теорії* : навчально-методичний посібник. Х. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. 252 с.
26. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право. Посібник у питаннях-відповідях. К.: Юрінком Інтер. 2025. 628 с.
27. Заборовський В.В., Семерак О.С., Стойка А.В. Касаційне оскарження рішення суду в аспекті принципу *res judicata* крізь призму практики Європейського суду з прав людини. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 1. С. 347-350.
28. Зубарева А. Є. Захист прав дитини під час міждержавного усиновлення. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Серія ПРАВО. № 82 (3). С. 214–219.
29. Зубарева А. Є. Регулювання цивільно-правових аспектів міжнародного викрадення дітей в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 3. С. 536–541.

30. Іваненко Д., Дерев'янюк Б., Роженко О. Правове забезпечення обігу віртуальних активів та функціонування ринку криптовалюти: досвід Європейського Союзу. Збірник наукових праць «Приватне право і підприємництво». 2025. Випуск 25. С. 355–366.

31. Ільч Л. М., Акіліна О. В. Медіація як інструмент врегулювання конфліктів: європейські практики для України Перспективи розвитку управлінських систем у соціальній та економічній сферах України: теорія і практика: зб. матеріалів VIII Всеукр. наук.-практ. інт.- конф., 13 листопада 2024 р. Київ. С. 553-561.

32. Калініченко Л. Л., Розгон Ю. В., Ярош О. М., Завдов'єва Ю.М. Фріланс в умовах цифрових трансформацій: тенденції, виклики та інституційні основи. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. № 1 (77). 2025. С. 21-28.

33. Кобилух О., Гірна О. Логістичний оператор: інноваційний шлях розвитку на українському та міжнародному ринку експрес–доставки. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1874>

34. Котвяковський Ю. О. Окремі питання укладання арбітражної угоди у спорах з іноземним елементом. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. №1. С. 51-55.

35. Кройтор В. А. Юрисдикція Міжнародного комерційного арбітражного суду як самостійної постійно діючої арбітражної установи (третейського суду) в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 5. С. 138-141.

36. Крушельницька Т. А., Івашов М. Ф. Світові тенденції та національні суперечності державної соціально-економічної політики на прикладі пенсійного забезпечення. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2023. № 1 (36). С. 49-57.

37. Малига В. А., Білий Я. А. Внесок англо-американської школи у розвиток міжнародного приватного права. *Право і суспільство*. 2024. № 6. С. 281-290.

38. Мирось К. В. Реалізація контрольної функції правосуддя при оспорюванні рішень Міжнародного комерційного арбітражу по господарським справам. *Актуальні питання в сучасній науці*. 2023. №12 (18). С. 624-631.

39. Міжнародне приватне право: Навч. посібник, За ред. В. М. Гайворонського, В. П. Жушмана. Київ : Юрінком Інтер, 2007. 368 с.

40. Ребриш Б. Ю. Правове регулювання зобов'язань, що виникають внаслідок недобросовісної конкуренції в міжнародному приватному праві : дис. канд. юрид. Наук, Харків : 2017. С. 69–70.
41. Ast F., Deffains B. When Online Dispute Resolution Meets Blockchain: The Birth of Decentralized Justice. *Stanford Journal of Blockchain Law and Policy*. 2021. URL: <https://bit.ly/3ujwywG>
42. Belikova S.O. Визнання та виконання іноземного судового рішення: теоретичні і практичні аспекти. *Modern researches: progress of the legislation of ukraine and experience of the european union*. 2020. P. 328–346.
43. Bergolla L., Seif K., Eken C. Kleros: A Socio-Legal Case Study Of Decentralized Justice & Blockchain Arbitration. *SSRN Electronic Journal*. 2021. URL: <https://bit.ly/47CqVsx>
44. Chevalier M. From Smart Contract Litigation to Blockchain Arbitration, a New Decentralized Approach Leading Towards the Blockchain Arbitral Order. *Journal of International Dispute Settlement*. 2021. Vol. 12, no. 4. P. 558–584. URL: <https://bit.ly/49IZBtX>
45. Karaszewska H. Mediacja jako pozasądowa metoda Rozwiązania sporu–perspektywa. *Historyczna i współczesna polska myśl pedagogiczna*. 2020. No 6. S. 279–280.
46. KRAVTSOV C. Virtual arbitration of foreign economic disputes. *Foreign trade: economics, finance, law*. 2023. № 129 (4). P. 73–87.
47. Michael Keenan. Global Ecommerce Explained: Stats and Trends to Watch. *Global Commerce, Industry Insights and Trends*. Nov. 24, 2022. URL: <https://www.shopify.com/enterprise/globalecommerce-statistics>
48. RolM. Mediacja jako alternatywny sposób rozwiązywania sporów na tle stosowania prawa–wybrane zagadnienia. *ADR. ArbitrażiMediacja. Kwartalnik Polskiego Stowarzyszenia Sądownictwa Polubownego*. 2019. No 2 (46). С.65.
49. Szabo Nick. Smart Contracts: Building Blocks for Digital Markets'. http://www.fon.hum.uva.nl/rob/Courses/InformationInSpeech/CDROM/Literature/L_OTwinterscho_ol2006/szabo.best.vwh.net/smart_contracts_2.html
50. Todd, E., Susannah, H. Compendium: Cryptocurrency regulations by country. *Thomson Reuters*. 2022. Available at: <https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/wp-content/uploads/sites/20/2022/04/Cryptos-ReportCompendium-2022.pdf>

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека ім. В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Верховна Рада України – <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Президент України – <http://www.president.gov.ua>
4. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
5. Міністерство юстиції України – <http://www.minjust.gov.ua>
6. Конституційний Суд України - <http://www.ccu.gov.ua>
7. Національний інститут стратегічних досліджень - <https://www.gp.gov.ua>
8. Міжнародний суд - <http://www.icj-cij.org>
9. Міжнародний кримінальний суд - http://www.icc-cpi.int/en_menus/icc/Pages/default.aspx
10. Міжнародний кримінальний трибунал для колишньої Югославії - <http://www.icty.org/>
11. Міжнародний кримінальний трибунал для Руанди - <http://www.unicttr.org/>
12. Офіційний сайт Інтерполу - <http://www.interpol.int/>
13. Міжнародний Комітет Червоного Хреста - <http://www.icrc.org/eng/>
14. Amnesty International - <http://www.amnesty.org/>
15. Human Rights Watch - <http://www.hrw.org/>